



Ikt. sz.: FFB-41/4-2/2020.

FFB-1/2020. sz. ülés
(FFB-27/2018-2022. sz. ülés)

J e g y z ő k ö n y v

az Országgyűlés **Fenntartható fejlődés bizottságának**
2020. január 21-én, kedden 11 óra 03 perckor
az Országház Tisza Kálmán termében (főemelet 37.)
megtartott üléséről

Tartalomjegyzék

<i>Az ülés megnyitása, határozatképeség megállapítása, a napirend elfogadása</i>	5
<i>Tájékoztató az Éghajlatváltozási Cselekvési Tervről, az éghajlatváltozás Kárpát-medencére gyakorolt hatásáról szóló jelentésről, az új Nemzeti Energiastratégiáról, a Nemzeti Energia- és Klímatervről és a Nemzeti Tiszta Fejlődés Stratégia alapelveiről</i>	5
<i>Dr. Palkovics László szóbeli tájékoztatója</i>	6
<i>Dr. Kaderják Péter államtitkár (ITM) tájékoztatója</i>	11
<i>Kérdések, válaszok</i>	17
<i>Perger András (Greenpeace Magyarország) hozzászólása</i>	28
<i>Sipos Katalin (WWF) hozzászólása</i>	31
<i>Botár Alexa (Magyar Természetvédők Szövetsége) hozzászólása</i>	33
<i>Az ülés berekesztése</i>	36

Napirendi javaslat

1. Tájékoztató az Éghajlatváltozási Cselekvési Tervről, az éghajlatváltozás Kárpát-medencére gyakorolt hatásáról szóló jelentésről, az új Nemzeti Energiastratégiáról, a Nemzeti Energia- és Klímatervről és a Nemzeti Tiszta Fejlődés Stratégia alapelveiről

Tájékoztatót ad:

Dr. Palkovics László innovációs és technológiai miniszter

Dr. habil. Boros Anita, az Innovációs és Technológiai Minisztérium államtitkára

Dr. Kaderják Péter, az Innovációs és Technológiai Minisztérium államtitkára

2. Egyebek

Az ülés résztvevői

A bizottság részéről

Megjelent

Elnököl: **Schmuck Erzsébet** (LMP), a bizottság elnöke

Bencsik János (Fidesz), a bizottság alelnöke
 Böröcz László (Fidesz)
 Koncz Ferenc (Fidesz)
 Varga Gábor (Fidesz)

Helyettesítési megbízást adott

Dr. Turi-Kovács Béla (Fidesz) Bencsik Jánosnak (Fidesz)
 Simonka György (Fidesz) Varga Gábornak (Fidesz)
 Szászfalvi László (KDNP) Koncz Ferencnek (Fidesz)

A bizottság titkársága részéről

Hatvani Szabolcs bizottsági munkatárs

Meghívottak

Hozzászólók

Dr. Palkovics László innovációs és technológiai miniszter
 Dr. Kaderják Péter államtitkár (Innovációs és Technológiai Minisztérium)
 Perger András (Greenpeace Magyarország)
 Sipos Katalin (WWF)
 Botár Alexa (Magyar Természetvédők Szövetsége)

Megjelentek

Schanda Tamás János államtitkár (Innovációs és Technológiai Minisztérium)
 Dr. Botos Barbara helyettes államtitkár (Innovációs és Technológiai Minisztérium)
 Kádár Andrea Beatrix helyettes államtitkár (Innovációs és Technológiai Minisztérium)
 Hizó Ferenc helyettes államtitkár (Innovációs és Technológiai Minisztérium)
 Dr. Szél Bernadett országgyűlési képviselő (független)

(Az ülés kezdetének időpontja: 11 óra 03 perc.)

Az ülés megnyitása, határozatképeség megállapítása, a napirend elfogadása

SCHMUCK ERZSÉBET (LMP), a bizottság elnöke, a továbbiakban ELNÖK: Szeretettel köszöntöm önöket. A Fenntartható fejlődés bizottsága január 21-i ülését ezennel megnyitom. Tisztelettel köszöntöm a bizottság tagjait, vendégeinket és az ülésre érkezett hallgatóságot. Megállapítom, hogy a bizottság határozatképes. Dr. Turi-Kovács Béla képviselő urat Bencsik János képviselő úr helyettesíti, Simonka Györgyöt Varga Gábor, Szászfalvi Lászlót Koncz Ferenc képviselő úr fogja helyettesíteni.

Mielőtt rátérünk az ülés érdemi részére, egy rövid technikai bevezetőt szeretnék elmondani. Az üléstermek hangosítási rendszerének átalakítása megkezdődött, és ebben a tanácsteremben is megtörtént a korszerűsítés. A szavazás is lehetséges ezzel az új rendszerrel, de azt ma még nem fogjuk használni, marad a megszokott, kézfeltartásos módszer. Egyébként ennek a használata megegyezik a plenáris ülésen használt eljárással: a gomb megnyomásával tudnak szót kérni képviselőtársaim, és amikor megadom a szót, akkor én, illetve a jelzésre a bizottsági kollégáink aktiválják a hozzászólni kívánó mikrofonját, ezért kérem, hogy amikor megkezdik a hozzászólásukat, ne nyomják meg rutinból a mikrofon gombját, mert akkor azzal kikapcsolják. Ha ebből majd mégis gond lenne, akkor gyorsan orvosoljuk.

E rövid technikai felvezető után rátérünk a rendes témánkra. A mai ülésünk napirendi javaslatát előzetesen megküldtük a bizottság tagjainak. Kérem, aki egyetért az utóbb megkapott napirendi javaslattal, kézfeltartással jelezze. *(Szavazás.)* Köszönöm.

Megállapítom, hogy a bizottság a mai napirendünket elfogadta.

Tájékoztató az Éghajlatváltozási Cselekvési Tervről, az éghajlatváltozás Kárpát-medencére gyakorolt hatásáról szóló jelentésről, az új Nemzeti Energiastratégiáról, a Nemzeti Energia- és Klímatervről és a Nemzeti Tiszta Fejlődés Stratégia alapelveiről

Az első, egyben egyetlen érdemi napirendi pontunk: tájékoztató az Éghajlatváltozási Cselekvési Tervről, az éghajlatváltozás Kárpát-medencére gyakorolt hatásáról szóló jelentésről, az új Nemzeti Energiastratégiáról, a Nemzeti Energia- és Klímatervről és a Nemzeti Tiszta Fejlődési Stratégia alapelveiről.

Tisztelettel köszöntöm dr. Palkovics László innovációs és technológiai miniszter urat, Schanda Tamás miniszterhelyettes urat, dr. Boros Anita építésgazdasági, infrastrukturális környezetért és fenntarthatóságért felelős államtitkár asszonyt, dr. Kaderják Péter energia- és klímapolitikáért felelős államtitkár urat, dr. Botos Barbara helyettes államtitkár asszonyt, Kádár Andrea helyettes államtitkár asszonyt és Hizó Ferenc helyettes államtitkár urat, illetve munkatársaikat.

Miniszter úr 2020. január 9-én kelt levelében jelezte, hogy a kormány az előző napi ülésén elfogadta a napirendi pontban részletezett klíma- és energiaügyi stratégiai dokumentumokat, és arra kért, hogy hívjak össze egy bizottsági ülést, amelyben tájékoztatást kíván adni a témában a bizottság tagjai részére. Azt gondolom, nem túlzottan gyakori, hogy egy miniszter arra kér egy ellenzéki elnök vezette bizottságot, hogy a rendes ülésszakok közötti időszakban tartson ülést, ahová személyesen is eljön, és informálja a bizottságot szakpolitikai stratégiai ügyekben.

Természetesen örömmel teljesítettük a kérést, és külön köszönöm a bizottság nevében, hogy miniszter úr, sőt maga a miniszterelnök úr is ennyire fontosnak ítéli az energia- és klímapolitikai kérdéseket. Kérem miniszter urat, illetve majd államtitkár

asszonyt és államtitkár urat, hogy tartsák meg az előadásait. Köszönöm szépen. Miniszter úré a szó. Parancsoljon!

(Az előadásokat projektoros kivetítés szemlélteti.)

Dr. Palkovics László szóbeli tájékoztatója

DR. PALKOVICS LÁSZLÓ innovációs és technológiai miniszter: Köszönöm szépen. Tisztelt Elnök Asszony! Kedves Képviselő Hölgyek és Urak! Tisztelt Részteveők! Köszönöm szépen a lehetőséget. Ahogy elnök asszony mondta, valóban én kértem azt, hogy a kormány által elfogadott energia- és klímapolitikai irányokról tájékoztathassuk a bizottságot. Az, hogy ez miért nem gyakoribb, ennek szerintem semmi indoka nincs, ráadásul ez a terület, a klímaenergetika területe olyan terület, ami nem ellenzéki vagy kormánypárti terület, hanem közös ügyünk. Tehát én azt hiszem, hogy az a kormánytól mindenképpen elvárható, hogyha ebben döntéseket hoz, irányokat jelöl ki, akkor a bizottságot, illetve a szélesebb közvéleményt tájékoztassa.

Múlt héten erről már tartottunk egy sajtótájékoztatót, és azt meg tudom ígérni - politikában persze veszélyes ígéreteket tenni, különösen egy miniszternek, de azt meg tudom ígérni -, hogy az elkövetkező egy évben ezek a fajta megbeszélések gyakoriak lesznek. Hiszen egy olyan ügrről kell nekünk az év végéig egy stratégiát letenni az asztalra, ami az elkövetkező időszakban meghatározó a szűkebb és tágabb közösségünk szempontjából. A kiküldöttekkel ellentétben Boros államtitkár asszony nem vesz részt, és a fenntarthatósági ügyet másik alkalomra tettük át. Bár a fenntarthatóság kérdéskörének gyakorlatilag minden része klíma- és energiapolitika is, de ma szeretnénk a klíma- és energiapolitikai döntéseinkre fókuszálni, és azt gondolom - talán nem árulok el vele nagy titkot -, hogy hamarosan egy ugyanilyen megkeresés fog érkezni a bizottság irányába egyéb, más ügyeinkről. Tehát ezt mindenképpen folytatni fogjuk. Tehát csak két bevezető előadás lenne, és utána a maradék időt arra kívánjuk szánni, hogy beszéljünk ezekről a kérdésekről.

Múlt héten felkerültek a kormány honlapjára azok az anyagok, amelyekről a sajtótájékoztatón beszéltünk. Azt gondolom, azóta ezt mindenki át tudta tekinteni. Én azt hiszem, hogy ennek a részleteiről sok minden megjelent a sajtóban is, ami meg nem, arról ma itt tovább tudunk beszélni. Két rövid dolgról szeretnék a bevezetőben beszélni. Egyrészt, mi az a környezet, ami meghatározza a magyar klíma- és energiapolitikát, és utána pedig a jogszabályi háttérnek az áttekintése, bár ezt elnök asszony teljesen korrektül elmondta, én inkább csak ezeknek az összefüggéséről szeretnék néhány szót szólni. Utána pedig Kaderják államtitkár úr, amit ebből az ezer oldal fölötti dokumentumhalmazból el tud mondani fél órában, azokat el fogja mondani. Amikor erről a területről beszélünk, itt nagyon fontos megérteni azt, hogy milyen elvárásokat támaszt a közösség, a közösség képviselői a döntéshozókkal szemben. Ezeket az elvárásokat négy csoportba kategorizáltuk. Az első csoportba tartoznak azok a nemzetközi egyezmények, követelmények, amelyek meghatározzák azokat a részben célszámokat, részben ügyeket, amivel foglalkoznunk kell. Ugye, itt alapvetően az ENSZ Éghajlatváltozási Keretegyezménye az, ami ebből a szempontból meghatározó dokumentum.

A második, ha szűkítjük a közösséget, ez az Európai Közösség. Itt alapvetően tavaly december előtt még csak a „Tiszta energia” csomagról beszéltünk, az elmúlt két hónap - egyébként borzalmasan érdekes és izgalmas időszak -, a European Green Deal meghirdetésével ezek a célok tovább fognak alakulni. Azt nem mondom, hogy átalakulnának, hiszen amit itt az Európai Bizottság meghatározott 2016 óta, amikor létrejött a „Tiszta energia” csomag, ezek ugyanúgy érvényesek, ehhez fognak

hozzáadódni különböző egyéb ügyek. Erről annyit tudunk, amennyit tudunk, ugye, itt a Bizottság azt vállalta, hogy az első száz nap végén pontosan fogja tájékoztatni az érdekelteket arról, hogy mit is jelent ténylegesen a European Green Deal. Amit erről tudunk, ezeket nyilvánvalóan figyelembe vettük.

Ami a magyar közösséget nyilván közelebbről érinti, ez a Kárpát-medence kérdése. Itt a minisztérium szorgalmas volt, megnéztük azokat az egyébként kiváló anyagokat, amelyek az elmúlt időszakban a Kárpát-medence éghajlatváltozására vonatkozóan elkészültek, és ezekből próbáltunk egy állapotot és egy követelménylistát a jövőre konszolidálni, amit szintén figyelembe kell vennünk a klíma- és az éghajlatváltozási stratégiáinkban.

Az utolsó pedig az emberek véleménye. Itt - szintén múlt csütörtökön már ezt is föltettük - 208 ezren töltötték ki egy olyan kérdőívet, amiben különböző klíma- és energiapolitikai kérdéseket tettünk föl. Ezeknek az eredményét is ebben figyelembe vettük.

Tehát ezekről szeretnék nagyon röviden beszélni.

Én azt gondolom, az, hogy mit vár tőlünk a világ, a párizsi megállapodás egyértelműen rögzíti azokat a területeket, amelyekkel foglalkoznunk kell. Nem akarnék ennek a teljes tartalmán végigmenni, alapvetően itt az energiaellátás biztonságára vonatkozó, a tiszta technológia alkalmazásával történő célokat tűztük ki. Nagyon sok minden szerepel ebben, a dekarbonizált energiatermeléstől kezdődően egészen a különböző rendszerek, szektorok összekapcsolásáig, az új digitális technológiák használata, illetve olyan technológiák használata, amiről még ma nem is biztos, hogy feltétlenül tudunk. Ez azért majd végig fog menni, a teljes anyagon is látszik, illetve a mai beszélgetésünkön is, hogy nagyon sok bizonytalanság van, ami a technológiát illeti, 2050-es kérdésekre akarunk választ adni olyan formában, ami ma még részben nem is ismert, a követelményeket tudjuk, azt, hogy ezt hogyan tudjuk elérni, ez még nyilvánvalóan tisztázásra szorul.

Az Európai Unió abban az értelemben világos célokat fogalmazott meg, ami a „Tiszta energia” csomagot illeti. Itt gyakorlatilag az energiahatékonysági irányelvek, az új épületekre vonatkozó energiahatékonysági követelmények, a megújuló energiaforrások irányelvei, illetve a villamosenergia-piacra vonatkozó irányelvek ismertek ma. Ha lehet itt egy kis analógiát felállítani: 2016-ban kezdte meg az Európai Unió ennek a kidolgozását, és tavaly vált hatályossá, bízunk abban, hogy a European Green Deal ennél hamarabb fog tárgyasulni.

A következő, amit itt mindenképpen meg kell említeni, amiről beszéltem, hogy hogyan változnak, illetve hogyan egészülnek ki ezek a követelmények. Itt von der Leyen asszony nagyon világos volt abban a 15 pontos listában, hogy mit vár el az Európai Közösségtől. Az első elvárás, amihez Magyarország is csatlakozott, ez a 2050-es karbonsemleges Európa elérése, ezt Magyarország elfogadta. Ugye, folyamatosan azt mondtuk, hogy természetesen ehhez tudni kell sok mindent, tudni kell ennek a jogszabályi környezetét, hogy mit is fog ez pontosan jelenteni, ismerni kell a technológiai környezetet, a technológiai semlegesség kérdése merült fel, de egyáltalán az a technológia, ami intenzíven fejlődik, gyakorlatilag az energetikától kezdődően a közlekedés területén, bárhol, roppant dinamikusán változik. Ha megnézzük a járműipart, egyik oldalról elkezdjük, mondjuk, a fedélzeten tárolt energiával hajtott autóknál, aztán visszatérünk a belsőégésű motorhoz, és mindezek megjelennek három hónapon belül. Tehát úgy tűnik, hogy itt is van egy nagyon érdekes időszak. Illetve ismerni kell azt a finanszírozási környezetet, ami a 2050-es célok elérését jelenti. Itt több olyan számítást végeztünk el, ami valamilyen formában ehhez az 50 ezer milliárd forintos összeghez vezetett. Ugye, a karbonsemlegessé válásunknak körülbelül ez az elkövetkező harminc évben a pénzügyi követelménye. Az biztos, hogy ezt a

követelményt nem csak a közösségtől, nem csak a közösségi támogatásoktól és főleg nem az egyszerű állampolgároktól szeretnénk elvárni, itt a gazdaság bekapcsolódása ebben az ügyben, én azt gondolom, hogy nem is vita kérdése.

Nyilván a technológiai semlegesség kérdése is fölmerült, különösen az atomenergetika kérdése, a 13-ai aláírásnál ez kiemelten szerepelt. Erre majd, azt gondolom, hogy vissza fogunk itt a vita során térni. Különböző olyan dolgok jelentek meg, ami már ezelőtt is a magyar kormány szándéka volt, meg is kezdtük. Tehát például a Mátrai Erőmű 2030 előtti szénmentessé tétele, illetve átalakítása olyan formában, hogy továbbra is szolgálja a közösség érdekeit, akár energiabiztonsági, energetikai, de akár munkaerőpiaci, gazdasági szempontból, de úgy egyébként, hogy közben az a terhelés, amit a Mátrai Erőmű okoz, kerüljön kivezetésre. De idetartoznak olyan ügyek - ezért mondtam azt, hogy az államtitkár asszony egy következő alkalommal fog részt venni, mert ez inkább a körkörös gazdaság kérdését jelenti -, mint az egyszerű használatos műanyagok kivezetése. Egyébként miniszterelnök úr több olyan elemre utalt a két héttel ezelőtti sajtótájékoztatóján, ami már előrevetít különböző ügyeket, illetve a dokumentumok elolvasása után nagyon részletes tervek születtek.

Ami a European Green Dealt illeti - ez a dia hátulról szerintem nehezen olvasható, bár azt gondolom, hogy az itt ülők jelentős részének valószínűleg ezzel azért nem mondunk újat -: az Európai Unió a világon ilyen értelemben vezető kíván lenni. Két nagyon fontos kérdés került az Európai Unió asztalára, az egyik a méltányos átállás, tehát senki ne maradjon ebből ki, a másik pedig, hogy hogyan tudjuk ezt az átállást finanszírozni. Timmermans úrnak erre vonatkozóan a nyilatkozatait ismerjük, nyilvánvalóan ez ebben a pillanatban egy álláspontot jelent, az elkövetkező időszakban, különösen az MFF-tárgyalások tovább fog alakulni. Itt a magyar kormány egyértelmű véleménye, hogy minden olyan, ami ezt az új irányvonalat érinti, kiegészítő módon kerüljön finanszírozásra.

Azt gondolom, hogy ennek a részleteit szintén az itt ülők ismerik. Az az összeg, amiről beszélünk, ez az 50 ezer milliárd, ezt mi tovább fogjuk számolni, különböző modellszámításokat végeztünk, ezeknek a modelleknek a pontosítása az elkövetkező egy évben tovább fog folyni. Volt egy top down megközelítésünk, illetve volt egy projektalapú megközelítés, mind a két ügy ennél az összegnél találkozott. 50 ezer milliárd forint, 150 milliárd euró 30 éven keresztül, a GDP 2-2,5 százalékát jelenti, már a magyar GDP 2-2,5 százalékát jelenti. Egyik oldalról egy nagyon nagy összegről beszélünk, másik oldalról viszont nem olyan összegről beszélünk, ami ne lehetne kezelhető egy olyan ügyben, ami a 2050-es célok elérését jelenti. Tehát ennek a finanszírozási háttérnek a megteremtése közös felelősségünk. Nyilván az eredeti tervek szerint az MFF-ben eleve szerepeltek, tehát a '21-27-es időszakban szerepeltek olyan támogatási konstrukciók, ugye, ez a 25 százalék, amit klímavédelmi intézkedésekre kell fordítani különböző formában, de nyilván egy kérdés az, hogy ez az összeg messze van attól a 150 milliárdtól, amiről beszélünk, illetve annak az időarányos részétől, tehát itt további finanszírozási intézkedéseket kell hozni.

Egy sor pozitív dolog látszik a mostani ügyekből, például az Európai Beruházási Bank funkcióváltása. Tehát ez azt jelenti, hogy a közösségünk komolyan fogja venni ennek a klímacélnak az elérést, ilyen értelemben ennek a finanszírozása biztosított lesz.

Ami nagyon fontos, hogy ez a klímacél nem egy hitkérdés, ez egy nagyon komoly gazdasági kérdést jelent. Itt a gazdaságnak, az ipari szereplőknek ehhez nagyon komolyan hozzá kell járulni. Itt az elvárás nem az, hogy a profitjuk terhére történjen ez a hozzájárulás, hanem vegyenek ebben részt, és kezeljék ezt az ügyet úgy, mint üzlet, mint egy jó gazdasági tevékenység. Valószínűleg ez az egyetlen olyan dolog, ami az elkövetkező időszakban ilyen módon meg fog jelenni.

Aztán utolsó elemként megnéztük a Kárpát-medencére vonatkozó klímaváltozásra vonatkozó tanulmányokat. Itt azt kell mondanom, hogy a magyar tudósok nagy munkát végeztek, ezért nem volt nehéz a minisztériumnak ebből egy olyan konszolidált anyagot létrehozni, ami tartalmaz nagyon fontos kérdéseket. Ez az anyag is megjelent egyébként a kormány honlapján. Igyekeztünk semmit nem kihagyni belőle. Azt gondolom, hogy ez sikerült. Az látszik, ha össze kell foglalni, hogy hogyan látjuk a Kárpát-medence következő időszakát: nyilvánvalóan a Kárpát-medencét is érintik a klímaváltozás hatásai, viszont megfelelő intézkedésekkel a Kárpát-medence, úgy gondoljuk, hogy továbbra is élhető hely marad, és attraktív lesz a világ számára. Ehhez persze sok mindent kell tennünk. Ezen a fólián látszanak azok a főbb számok, amelyeket tulajdonképpen a különböző tanulmányok részben átlagként említenek, részben az abból megerősített számokat tettük föl ide, az az 1,5 fokos hőmérséklet-növekedés, ami az elmúlt több mint 100 évet jellemzi, az utóbbi időszakban gyorsult. Itt látszik ennek a hatása. Illetve, ami a csapadéokra vonatkozik, a csapadékmennyiség szintén nőtt, persze ezeknek az eloszlása akár területileg, akár, ami talán sokkal érdekesebb, időben némi gondolkodásra ad okot. Az előző ábrán látszott, hogy a létező mérések óta a valaha volt legcsapadékosabb évet a legkevésbé csapadékos év követte. Tehát két éven belül gyakorlatilag tudtuk produkálni a Kárpát-medence legtöbb vízmennyiségét, legtöbb csapadékmennyiségét és a legkevesebbet. Ez azt jelenti, hogy az időjárás valóban ilyen értelemben változik.

Ami ezen az ábrán látszik, hogy a hőmérséklet-változás eloszlása sem egyértelmű. Azon túl, hogy az átlagos változás 1,76 Celsius-fokot jelent, ennek ellenére, ha megnézzük, mondjuk, a nyári változásokat, ezek lényegesen magasabbak, és az országon belül is megfigyelhető egy eltolódás. A megjelentetett anyagban ez sokkal részletesebben szerepel, amit itt csak mutatni akartunk, hogy ez a két kérdés, részben a hőmérséklet-változás, részben pedig a csapadékmennyiség változása, de ez olyan hatás, amivel foglalkozni kell. A következő fólia mutatja azt, hogy mit is jelentenek ezek a hatások, itt az elkövetkező időszakban, bár a NES 2-ben ennek egy sor eleme már megjelent. Erről majd később fogok beszélni. Milyen területeket érint, illetve milyen területeken, ezeken a területeken milyen beavatkozásokra van szükség? Mezőgazdaság, vízgazdálkodás, biztonsági kérdések jelennek meg, energiagazdálkodás és egészségügyi kérdések is. Itt látszik az a komplexitás, ami már a közvetlen környezetünket jelenti, hogy itt már sok mindent tudunk átvenni más tapasztalatokból, de ezeket az ügyeket nekünk magunknak kell tudni kezelni.

A következő fólia pedig egy színttel közelebb kerül az emberek igényeihez. Ugye, tavaly megjelent egy - 208 ezer állampolgár által kitöltött - kérdőív, és azt gondolom, hogy nem meglepő módon arra a kérdésre, hogy „Magyarország 2050-re klímasemleges legyen; támogatja-e ezt?“, 92 százaléka a válaszadóknak igennel válaszolt. Én azt hiszem, hogy ez egyértelműen jelzi azt az elkötelezettséget, amit egyébként a kormány is tavaly december 13-án kifejezett, hogy ebbe az irányba akarunk haladni. A következő ábra - nem akarok minden részletére kitérni - a kérdőív egy lebontását tartalmazza, hogy milyen területeken szükséges alkalmazkodunk a változó klímaviszonyokhoz. Azt gondolom, hogy az emberek, teljesen racionálisan egyébként, azokat a területeket jelölték meg, amire például a jelenlegi energiastratégiánk is vonatkozik: energiagazdálkodás, vízgazdálkodás, a természetvédelem területe, erdőgazdálkodás, mezőgazdaság. Ezek voltak azok a kiemelt területek, ahol látszik, hogy a közösségünket ezek az ügyek foglalkoztatják talán a leginkább.

Egy színttel lejjebb a következő fólia mutatja azt, hogy hol és melyik területeken, milyen módon kell hozzájárulni a kibocsátáscsökkentéshez. Azt gondolom, hogy nem lepődtünk meg nagyon, néhány elem olyan volt, amiről azt gondoltuk, hogy ez hangsúlyosabban fog szerepelni. Az, hogy az energiapolitika és a közlekedés jelenik

meg első helyen, az első helyre rangsorolt ügyeket illetően is, ez valószínűleg nem meglepő. Ami talán egy kicsit meglepő volt, hogy az épületenergetikai kérdéseket a válaszadók hátrébb sorolták. Tehát úgy gondolták, hogy azoknak a hatása az energetika, energiaipar, illetve a közlekedési rendszerrel összehasonlítva lényegesen alacsonyabb. A hulladékgazdálkodás kérdése jelent meg erőteljesen. Tehát ez volt az a kör, ahol az emberek, a válaszadók leginkább az üvegházhatású gázok kibocsátását a legjobban befolyásolhatónak tartják.

Megkérdeztük még azt is, hogy milyen programok tudnák ezt leghatékonyabban támogatni, hol jelenjen meg az állam különböző programokkal. Itt a legnagyobb pontszámot a közösségi közlekedés fejlesztése hozta. Azt gondolom, hogy a városi, erőteljes füstgázkibocsátású dízelautóbuszok képe mindenkinek először jelenik meg. Tehát ezért ez került az első helyre. Kis különbséggel az erdőtelepítés és érdekes módon a szemléletformálás is megjelent, ami szintén nem volt nagyon váratlan. Illetve az energiahatékonyság kérdése jelent meg, tehát túl sok energiát használunk, használjunk kevesebb energiát. Erre a kérdésre ez a válasz született. Azt gondolom, hogy a kérdőív eredményei nagyon jól illeszkednek az első három követelménycsoporthoz, és magukban a stratégiákban ezek ilyen értelemben lettek figyelembe véve.

Ha továbbmegyünk, hogy milyen jogszabályi háttérrel jelent, ez egy elég érdekes ábra: a klímapolitika és az energiapolitika összefüggése nem minden esetben triviális. A klímapolitika alapvetően az alkalmazkodás, a kibocsátáscsökkentés, a tudatosítás területét fogalmazza három fő területként. És itt az energiapolitikai megoldásaink ezzel valamilyen formában konfliktusba is tudnak kerülni. Ezt a konfliktust kell valamilyen módon feloldani. Ezek a stratégiák, különösen ezeken belül azok a technológiai megközelítések, amiről beszélünk, ezt próbálják feloldani, hogy az energiapolitika az ellátás biztonságára, a versenyképes árazásra, illetve a fenntarthatóságra vonatkozik. Itt két követelményrendszert kell tudnunk valamilyen formában összekapcsolni, erről szólnak az intézkedési terveink.

Ha megnézzük a következő ábrát, a kormány döntései több dologra vonatkoztak. Az első az Éghajlatváltozási Cselekvési Terv, ez a nemzeti klímastratégiából levezetett 2018-19-20-as tervet jelenti. Ezt a kormány egyébként 2018-ban már tárgyalta, és egyébként e szerint is működött. Ez most került kiadásra. Meg fogjuk kezdeni a 2021-24-es és a 2025-27-es időszak tervezését, tehát a következő kétszer három évet. Itt azért kell nagyon gyorsan elkezdenünk dolgozni, ugyanis ez teljes mértékben megegyezik a 2021-27-es időszak tervezésével.

A második dokumentum az említett jelentés, „Az éghajlatváltozás hatása a Kárpát-medencére”. Ez egy jó olvasmány, azt gondolom, hogyha valaki - nem is tudósként, kutatóként, de - a téma iránt érdeklődik, annak ez egy nagyon jól összeállított anyag. Megint nem a minisztérium érdeme, ez azoknak az érdeme, akik egyébként ennek a tanulmányait létrehozták, itt, ahogy mondtam. Remélem, hogy nem hagytunk ki semmit a referenciák közül.

A harmadik a Nemzeti Energiastratégia 2030-ig, illetve van egy 2040-es kitekintés. Ugye, ez a dokumentum az év végéig a Nemzeti Tiszta Fejlődési Stratégia részévé kell hogy váljon, viszont a kormány számára szükség van egy olyan dokumentumra, ami alapján operatív módon tud működni, úgyhogy ezért ez a stratégia szintén a kormány által elfogadásra került, és az alapját képezi a következő időszak tevékenységének. Ha persze módosítunk rajta, a stratégiában az a jó, hogy az soha nem örök életre szól, hanem vannak felülvizsgálati időszakai, akkor ezen majd fogunk változtatni.

A következő ábra tartalmazza az utolsó két dokumentumot. Az egyik a Magyarország Nemzeti Energia- és Klímaterve. Ez egy nagyon strukturált, emiatt aztán nehezen olvasható dokumentum, az Európai Unió ebben a formában kéri a tagállamok

intézkedéseit. Ennek ellenére ez egy nagyon határozottan, pattogósan megírt dokumentum, ami részben a Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégiából, részben pedig a Nemzeti Energiastratégiából levezetett intézkedéseket foglalja össze.

Az utolsó dokumentum, ami ilyen értelemben nincsen még kész; benyújtottuk ennek egy megalapozó dokumentumát - ez kötelezettségünk volt az Európai Unió irányába 2019. december 31-ig -, ez az a dokumentum, amit ebben az évben közösen fogunk létrehozni, ugyanis az eredeti ENSZ-megállapodás, illetve az ENSZ-követelmény 2020 decembere volt, ezt a határidőt fogjuk megcélozni. Addig szeretnénk azt, ha az összes olyan ügyünk, ami a 2050-ig tartó fejlődési stratégiát jelenti, ebbe a dokumentumba kerülne be. Ennek a dokumentumnak mind a létrehozásában, mind az egyeztetésében nagyon széles körben fogunk eljárni. Egyébként mindenfajta sajtó- és egyéb kritika ellenére az előző dokumentumok is kifejezetten nagy nyilvánosságot kaptak, ezt majd Kaderják államtitkár úr el fogja mondani, hogy az egyes dokumentumok hol kerültek szakmai, illetve más körben egyeztetésre, de itt az elkövetkező időszakban, azt gondolom, hogy a Fenntartható fejlődés bizottsága is egyik terepe lesz annak az egyeztetésnek, amit végre fogunk hajtani. Úgyhogy köszönöm elnök asszonynak, hogy megszervezte ezt a mai ülést, és ahogy mondtam, fogunk még ilyet kérni - lehet, hogy szokatlan, de egy ilyen ügyben, én azt gondolom, ez a helyes eljárás -, fogunk még olyat kérni, hogy a bizottság tárgyalja meg azokat az elképzeléseket, amit a kormány, ezen belül a minisztérium meg fog jeleníteni. Úgyhogy köszönöm szépen, és Kaderják államtitkár úr...

ELNÖK: Köszönöm szépen. Kaderják államtitkár úr, parancsoljon!

Dr. Kaderják Péter államtitkár (ITM) tájékoztatója

DR. KADERJÁK PÉTER államtitkár (Innovációs és Technológiai Minisztérium): Nagyon szépen köszönöm. Tisztelt Elnök Asszony! Tisztelt Képviselő Hölgyek és Urak! Nagy örömmre szolgál, hogy újra itt lehetek az önök körében. Az elmúlt fél évben részben az NFFT, részben pedig magának a Fenntartható fejlődés bizottságának a keretén belül már volt alkalmunk beszélni a formálódó magyar energia- és klímapolitikáról, úgyhogy tulajdonképpen annak a mondanivalónak, azoknak a céloknak, azoknak az intézkedéseknek az alapvonalai, amelyek a most elfogadott stratégiai anyagokban megfogalmazódnak, már talán többé-kevésbé önök előtt is ismertek. Úgyhogy röviden azzal szeretném kiegészíteni miniszter úr bevezető előadását, hogy egy picit a részletekről is egy összefoglalót adjak önöknek. Részben csak nagyon röviden felvillantánék néhány olyan energia- és klímapolitikai eredményt, amely arra utal, hogy az energia- és klímapolitikával természetesen nem most kezdtünk foglalkozni. Ez néha elhangzik kritikaként felénk, hogy hirtelen, csak most vesszük észre, hogy ezen a területen teendőnk van. Ez ebben a formában egyáltalán nem igaz, úgyhogy néhány fejleményre szeretném a figyelmet felhívni. Utána térnék rá a jövő kérdéseire, nevezetesen az új Nemzeti Energiastratégia és az azzal szorosan összefüggő Nemzeti Energia- és Klímaterv kiemelt céljaira és azokra a főbb javasolt intézkedésekre, amelyek ezekben a kormányzati dokumentumokban fellelhetők, illetve talán csak néhány rövid megjegyzéssel szeretném ezt a bizonyos Nemzeti Tiszta Fejlődés Stratégiát, az azzal kapcsolatos idej teendőinket, ahogyan mi látjuk, kiegészíteni.

Ami a magyar kormány energia- és klímapolitikai cselekvését, tevékenységét illeti: első helyen arra szeretném felhívni a figyelmet, hogy tavaly tavasszal létrejött az Innovációs és Technológiai Minisztériumon belül az az Integrált Energia- és Klímapolitikai Államtitkárság, amit úgy alakítottunk ki, hogy azon számon lehessen kérni a klímapolitikai céloknak és az energiapolitikai céloknak a kifizetését; és azt a

felhatalmazást is megkapta ez az államtitkárság, azokat az eszközöket is megkapta, amelyek segítségével a célok felé tudunk mozdulni. Tehát a stratégiaalkotás, a stratégiai célok elérését szolgáló szabályozási és finanszírozási, programozási eszközök is integráltan jelennek meg ebben a szervezetben, és egy olyan szervezetben, ahol nagyon sok olyan szinergiát találunk, amely erősítheti az energia- és klímapolitikát, hiszen itt található a közlekedésért felelős államtitkárság, az innovációért és a kutatásfejlesztésért felelős államtitkárság, a gazdaságfejlesztési és a felsőoktatási, mind olyan területek, amelyekkel való együttműködés a hatékonyságát, a hatásosságát a klímapolitikánknak és az ahhoz kapcsolódó energiapolitikánknak inkább erősítheti. Tehát a magunk részéről úgy érezzük, hogy intézményi szempontból helyén van a klímavédelem kérdése, jó helyen van az Innovációs és Technológiai Minisztériumban.

Arra is szeretnék emlékeztetni, ugye, itt sokszor ugyancsak kapjuk azt a kritikát, hogy Magyarország általában klímavédelem területén a bűnös semmittevés módján viselkedik, és hogy az eredményeink nem igazán jók. Itt a tények, a számok mást mutatnak. Nem tudjuk elégszer elmondani, hogy ha Magyarországot az Európai Unió többi tagállamával összevetjük, akkor az 1990-es bázishoz képest 32 százalékkal csökkentette a klímavédelem szempontjából legfontosabb üvegházhatásúgáz-kibocsátásait, miközben az Európai Unió szintjén ez 23 százalék; és felhívnánk a figyelmet arra, hogy több olyan tagország, amely klímavédelmi szempontból nagyon ambiciózus, nemhogy egy százalékkal, de egyetlen tonnával sem tudta csökkenteni a kibocsátásait 1990 óta. Például Ausztria, amit egy tiszta országnak tartunk, például Portugália, Spanyolország és Írország, amelyek ugyancsak nagyon fontos, egyébként a klímavédelem mellett kiálló országok. Tehát a saját eredményeinket, azt gondoljuk, hogy ne becsljük le, hiszen pont a múltbeli eredményekre, tapasztalatokra alapozva tudunk hatékonyan, a 2030-as, aztán pedig a 2050-es célok felé előre haladni.

Az eredményeket igazolják az üvegházhatásúgáz-kibocsátások alakulására vonatkozó legfrissebb adatok is: a 2018-as végleges ÜHG-kibocsátási statisztika alapján Magyarországon 2018-ban egy 4,9 százalékos GDP-növekedés mellett az üvegházhatású gázok kibocsátása 0,7 százalékkal ugyan, de csökkent. Tehát ez az a folyamat, ez az a trend, amit kedvezőnek tartunk az igényes, színvonalas, high-tech gazdasági növekedéssel párhuzamosan az ehhez kapcsolódó szennyezések kibocsátásának a csökkentése.

Azt gondoljuk és úgy látjuk, hogy természetesen ez az egész társadalom erőfeszítését foglalja magában, tehát a magánszemélyek, a vállalkozások, a helyi önkormányzatok és a kormány együttes erőfeszítéseit mutatják ezek az eredmények. A kormányzat oldaláról mindent megteszünk, hogy ezek az eredmények tartósak legyenek. A zöld növekedési kormányzati intézkedések igazából a fogyasztók minden szegmensét érintik. A háztartások esetében beruházási támogatások, visszatérítendő támogatások. Megtalálható a nem lakossági saját energiafelhasználás is, sok megoldással támogatjuk. Vállalkozói körben társasági adókedvezményeket nyújtunk, az operatív programok keretében pedig számos olyan program van, amely a megújulóenergia-felhasználást és az energiahatékonysági fejlesztéseket szolgálja. Ugyanez igaz az erőművi termelés esetén. A közlekedés területén pedig, mint kiemelt ÜHG-kibocsátó esetében, az elektromos közlekedés térnyerésének támogatásával, taokedvezménnyel és a Zöldbusz-program elindításával, csak hogy néhányat említsek, tettünk az elmúlt időszakban is a jó klímavédelmi eredményekért.

Ezen múltbeli tények, eredmények rövid felvillantása után hadd kanyarodjak rá a jövőre, illetve a Nemzeti Energiastratégia és a NEKT, a Nemzeti Energia- és Klímaterv főbb céljaira. Ha egy mondatban kell összefoglalni a stratégiának a fő célkitűzését, akkor úgy mondjuk, hogy az energiafüggetlenség felé vezető továbblépést kívánja szolgálni ez a stratégia, hiszen Magyarország energiaimport-függősége továbbra is

magas, különösen szénhidrogénekből és villamos energia területén is. Szénhidrogénekben 80 százalék fölött bőven, utóbbi években pedig villamos energia tekintetében pedig bőven 30 százalék fölött jár Magyarország nettó importigénye. Úgyhogy ezért az energia- és klímapolitikai stratégiánk kiemelt célja az energiafüggetlenségünk erősítése egy olyan általános célt megfogalmazó program mentén, amely azt mondja, hogy a jövő energia- és klímapolitikáját úgy állítsuk össze, hogy az tiszta, okos, megfizethető energetikai szolgáltatásokat nyújtson a magyar fogyasztóknak, és ez a program hangolja össze az energiaellátás-biztonság, a klímavédelem és a gazdaságfejlesztés szempontjait.

Ezért az általános program négy fő programpontra támaszkodik. Az első azt mondja és azt a célt tűzi ki, hogy az egész stratégiánk középpontjában a fogyasztó áll - vagy az ügyfél, ha úgy tetszik -, a második pont egy általános és szokásos energiastratégiai cél, mely szerint energiaellátásunk biztonságát tovább kell erősíteni. A harmadik fő stratégiai pontunk az energiaszektor klímabarát átalakítása. Ezen a ponton - azt hiszem - ezt nem is kell indokolnunk, hogy miért van erre szükség, az energiaszektor adja az üvegházhatású gázok kibocsátásának több mint 80 százalékát. A negyedik fő programpontunk pedig az energetikai innováció- és gazdaságfejlesztési lehetőségeknek a kihasználása. Úgy látjuk, hogy olyan mértékű átalakulások zajlanak ma az energia- és klímapolitika területén, amelyek a gazdasági növekedéssel szorosan összefüggő lehetőségeket rejtenek, és ez az alapgondolat jelenik meg a Green Dealben is. Ezzel a vízióval egyetértünk. Akik részletesen olvassák ezt a stratégiát, látni fogják, hogy nem egy keretstratégiáról van szó, mind a NES, mind a NEKT, ha úgy tetszik, tele van javasolt intézkedésekkel. Az energiastratégiában több mint 40 konkrét projekten keresztül nevezzük meg, hogy hogyan kívánjuk a főbb céljainkat elérni, és azoknak a zászlóshajó-projekteknek a kijelölésére is sor kerül, ahol elég részletesen, azt gondolom, leírjuk azt, hogy milyen mutatók változásával kívánjuk nyomon követni, hogy jó irányba halad-e a stratégia implementálása.

Azok az alapelvek, amelyekre a stratégiáink épülnek, ugyancsak rendkívül fontosak. Itt néhányat említenék. Az első az egyensúly kérdése, a klímavédelmi versenyképesség és ellátásbiztonsági szempontokat egyenlő súllyal kell figyelembe vennünk. Egyiket sem erőltethetjük túl a másik rovására.

A költséghatékonyság Magyarország esetében rendkívül fontos. Nő a GDP-nk, de még messze van az európai átlagtól, tehát mindent meg kell tennünk, hogy azok az eszközök, amelyeket alkalmazunk, költséghatékony megoldások legyenek. Itt csak visszautalnék például a megújulóenergia-támogatási rendszerünk közelmúltbeli átalakítására, ahol tendereztetés bevezetése révén igyekszünk azt megvalósítani, hogy sok megújulóenergia-projekt lépjen be a piacra, de a lehető legkisebb támogatási igény mellett, így a költséghatékonyságát ennek az intézkedésnek biztosítva.

A harmadik nagyon fontos pont, hogy a klímavédelem területén is azokat az intézkedéseket helyezük előtérbe, amelyek a klímavédelmi eredmények mellett addicionális hasznokat hoznak a társadalomnak, tehát amelyek egyben csökkentik az importfüggőségünket, és hozzájárulnak a fogyasztók rezsikiadásainak fenntartásához, és innovatív gazdaságfejlesztési lehetőségeket rejtenek.

A technológiasemlegesség elhangzott miniszter úr részéről is. Azt gondoljuk, hogy minden olyan technológiai megoldás, amely a hosszú távú klímavédelmi céljainkat szolgálja, az része kell legyen a megoldásnak. Különösen a nukleáris kapacitásokra gondolunk, az energiahatékonyságra, a megújulóenergia-felhasználásra. És amennyiben majd versenyképes lesz, akkor a szénmegkötési technológiákra is. És természetesen az átmenetet igazságosan kell végrehajtani, tehát akiket átmenetileg hátrányosan érint a klímasemleges átmenet, őket nem hagyhatjuk hátra.

A legfontosabb célszámait az integrált energia- és klímastratégiának. Én azt mondanám, hogy a legfontosabb célszáma az az üvegházhatásúgáz-kibocsátásokra vonatkozik, hiszen ezzel írhatjuk le azt, hogy mennyire szennyezzük ilyen értelemben a klímánkat. Ahogy említettem, mára 32 százalékkal csökkentettük a kibocsátásainkat; a stratégia vállalása, hogy 2030-ra minimum, a minimumon nagy hangsúly van, minimum 40 százalékkal kell csökkentenünk ezt az értéket. A megújulóenergia-felhasználás területén, amely a megoldás része, ma 13 százalék körül tartunk a végső energiafelhasználásunkban. Itt a kitűzött cél 2030-ra - még egyszer itt is hangsúlyozva a minimumértéket - minimum 21 százalék. Az energiafelhasználásunk területén pedig azt a célt tűztük ki, hogy mivel a gazdasági növekedést továbbra is kívánatos célnak tartja a magyar kormány, továbbra is egy intenzív gazdasági növekedést kívánunk fenntartani, amely az energiafelhasználásunkra hatással van, ezért 2030-ra a cél, hogy ne haladjuk meg a 2005-ös energiafelhasználási értéket, vagy amennyiben meghaladjuk 2030 után, azt csak megújulóenergia-bázison állítsuk elő. Ezek a legfontosabb célszámok, és ha ezek megvalósulnak, akkor úgy látjuk, hogy egy folytatódó gazdasági növekedés és egy stagnáló, illetve csökkenő energia- és üvegházhatásúgáz-felhasználás mellett a magyar gazdasági növekedésnek az ÜHG-intenzitása folyamatosan csökkenni tud. Tehát a 2018-as évre jelzett fejlemény, hogy úgy nőtt jelentősen a GDP-nk, hogy közben csökkent az üvegházhatásúgáz-kibocsátásunk. Ezt a tendenciát szeretnénk látni, ezt a tendenciát szeretnénk folytatni.

A következő táblázatok, és itt természetesen nagyon gyorsan haladnék, nem akarnék belemenni természetesen a részletekbe, csak egy picit szeretném érzékeltetni, hogy ez a bizonyos négy, nagyon általános cél milyen konkrét részcélokat és projekteket foglal magában, ami a stratégiát illeti. Az első pont a magyar fogyasztó középpontba helyezése, fókuszba helyezése. Itt a stratégiai céljaink ezzel kapcsolatban egyrészt, hogy a fogyasztók energetikai rezsikiadásait fenntartható módon a jövőben is a minimális, a szolgáltatások költségeit még fedező szinten tartsuk, és ezért minden olyan megtakarítást ösztönző erőfeszítést, amelyet a fogyasztók ebből a szempontból hoznak, azt támogatni fogjuk. Szeretném kiemelni, hogy az anyag az energiahatékonysági kötelezettségi rendszer bevezetését jelöli meg mint a fő intézkedési formát, egyébként egy piacbarát és nagyon költséghatékony intézkedési formát, amelyet az energiamegtakarítások ösztönzésére a jövőben a kormány alkalmazni szándékozik.

A másik kiemelt pont a fogyasztókkal kapcsolatban az energiafüggetlenség fogyasztói szintű újraértelmezése. Általában a múltban energiafüggetlenségről, szuverenitásról csak nemzetgazdasági szinten beszéltünk. Mi úgy gondoljuk, hogy minden egyes fogyasztó számára érték, ha saját energiafelhasználásának egy részét a helyben rendelkezésre álló forrásokból, ha úgy tetszik, háztáji módon meg tudja termelni. Ezért megint csak a helyi megújuló energia felhasználására épülő, egyéni fogyasztói és települési megoldásokat szeretjük és támogatjuk.

A harmadik pont pedig, hogy minden olyan modern technológiát, amely a fogyasztói választás szabadságát, illetve azt befolyásolni tudja pozitív irányba, hogy a fogyasztók a saját felhasználásukat önmaguk szabályozhassák és formálhassák, alkalmazni fogunk. Tehát az okosmérésnek, a digitalizációs megoldásoknak kiemelt szerepet szánunk itt.

A második pont a magyar energiaellátás biztonságának a megerősítését célozza. Itt lényegében a villamosenergia- és a gázfelhasználásunk területén is részben abból lehet a felesleges fogyasztás csökkenését elérni, hogy ezáltal az importigényünk csökkenését, másrészt a hazai energiaforrásainknak a fokozottabb, racionálisabb kihasználását célozzuk meg. Ez részben jelenti a tradicionális erőforrásaink, részben pedig a megújuló energiaforrásaink jobb kihasználását. Itt külön említeném még azt, hogy az ellátásbiztonság szempontjából a régiós integrációját a magyar

energiapiacoknak, illetve az európai integrációját kiemelten fontosnak tartjuk. És itt talán a magyar–horvát gázpiac összekapcsolását emelném ki ilyen szempontból mint kiemelt kérdést.

A harmadik jelentős programpontja ennek a stratégiának az energiaszektor klímabarát átalakítása - nyilván ezen bizottság számára talán a legkiemeltebb kérdéstről van itt szó. Itt mindenképpen első helyen említem, és majd látjuk, hogy a teljes stratégiai csomagnak, ha úgy tetszik, az egyes számú zászlóshajó projektje az a villamosenergia-szektor szennyezőanyag-kibocsátásának a csökkentése, illetve a dekarbonizálásának az irányába való előmozdulás. Ennek négy kulcselemét látjuk: az egyik a nukleáris kapacitások megtartása a Paks II.-projekt megvalósítása révén; a megújuló energiaforrások, döntően PV, napenergia-felhasználás fokozott megvalósítása; a Mátrai Erőmű és ezáltal a lignitfelhasználás fokozatos kiváltása megújuló és alacsony karbonenergiatermelési módokkal; és ehhez kapcsolódóan a villamosenergia-hálózat képessé tétele a nagy mennyiségű megújuló villamos energia befogadására. Ugyancsak az energiaszektorunk klímabarát átalakítását szolgálhatják azok az innovatív megoldások, amelyek az energiafogyasztás-csökkentési erőfeszítéseit segítik elő a fogyasztóknak. És kiemelt programja lesz ennek az erőfeszítésnek egy úgynevezett zöldtáv hőprogram, amelynek az elsődleges célja, hogy ebben az egyébként is környezetbarát fűtési módot alkalmazó szektorban a földgázfelhasználást a mostani 70 százalék fölötti mértékről legalább 50 százalékra csökkentsük, ezáltal javítsuk a megújulóenergia-felhasználást és csökkentsük a magyar földgázimport-igényeket.

Az utolsó nagy programpontja pedig ennek a programnak azt mondja, hogy használja ki Magyarország az energetikai innovációban és a klímaváltozásban rejlő üzleti lehetőségeket. Tehát mi azt gondoljuk, hogy a gazdasági növekedés, a gazdasági fejlődés és a klímavédelem nem egymással ellentétes, hanem egymást erősítő célok tudnak lenni, ha jól hajtjuk végre ezt a feladatot. Ilyen értelemben foglalkozunk és végeztük el az Energetikai Innovációs Tanácson belül azoknak a lehetőségeknek a feltárását, ahol kiemelt lehetőségeket látunk: a közlekedésszöldítés területén, vállalat-zöldítés területén és egyéb gazdaságfejlesztési lehetőségeket megnyitó területeken, mint például a villamosenergia-tárolás kérdése.

Ha egy picit részletesebben megnézzük, akkor a gázpiacok esetében a fő célunk az ellátásbiztonság további erősítése, a fogyasztás részben mérséklése és a gázimportarány jelenlegi 80 százalék fölötti szintjének 70 százalékra csökkentése, valamint a maradó import diverzifikálása a különféle útvonalak és források elérhetővé tétele révén. Tehát ezen a területen talán az újdonság a jelenlegi stratégiához képest, hogy a fogyasztás mérséklésére is lehetőséget látunk energiahatékonysági beruházások fokozott végrehajtása révén, de a diverzifikációs céljaink azok alapvetően változatlanok. A következő ábrán meg is mutatjuk, hogy lényegében az LNG-, a vezetékességáz-import és a hazai földgázvagyon fokozottabb kihasználása, illetve a földgáz zöldítése révén is, hiszen a tisztahidrogén-, illetve a biogáztermelés és -felhasználás területén is előre kíván lépni a stratégia.

Ami az árampiaci célokat illeti: itt ugyancsak a jelenleg nagyon magas ellátásbiztonsági szint megtartása, garantálása az elsődleges célunk, és ezt úgy kell megtartanunk, hogy közben egy drasztikus dekarbonizációt hajtunk végre, hiszen ha dekarbonizált az áramszektorunk, akkor hiteles például egy közlekedésszöldítési program e-mobilitás révén. Tehát a célunk az, hogy 2030-ra a jelenlegi 60 százalékról 90 százalékos szintre karbonsemlegessé tegyük a magyar áramtermelést, és a jelenlegi 30 százalék fölötti importarányt 20 százalék körülire szorítsuk 2040-re. Ezt pedig egy olyan 2040-es villamosenergia-mix megvalósítása révén látjuk megvalósíthatónak, amelyben a nukleáris energia mellett nagyon nagy mennyiségben találunk megújuló energiaforrásokat, döntően napelemes termelőket, megtartjuk a jelenlegi szeles

kapacitásainkat, illetve moderáltan bővítjük a fenntartható biomassza-felhasználásunkat, amennyire erre az energiaforrásunk lehetőséget ad.

Itt gyakran hangzik el és merül fel kritikaként Magyarországgal szemben, hogy túl nagy hangsúlyt helyez a napenergia-felhasználásra a szélenergia rovására. Mi összeállítottunk egy ábrát, ezt most nyilván nem lehet látni, de a nagyon fontos üzenete az, hogy a villamosenergia-szektor területén nemcsak Magyarországon gondolkozunk, hanem Európában, ezen belül Közép-Európában, és azt látjuk, hogy Európában és Közép-Európában is minden kormány azokra a technológiákra fókuszálja a saját támogatásait, amelyekben a legjobb az adottságai. Tehát a lengyelek a szélenergiára, a románok a szélenergiára, a Balkánon és Ausztriában a vízenergia-hasznosításra, mert abból van nekik jó adottságuk. Úgy látjuk, hogy Magyarországon a napenergia területén állunk a legjobb adottságokkal, ezenkívül geotermia, biomassza területén is, és ez adja a magyar politikának azt a hangsúlyát, hogy jelentős mértékben a napenergia-hasznosításra kívánunk támaszkodni. De ha ezt beillesztjük egy regionális portfólióba - ez az ábrának az utolsó két oszlopa -, akkor azt látjuk, hogy a magyar napenergia-felhasználás egy olyan közép-európai megújuló villamosenergia-termelési portfólióba illeszkedik, ahol a víz, a szélenergia, a nap- és a biomassza-hasznosítás egy nagyon szép, diverzifikált portfóliót alkot. Tehát, ha úgy tetszik, úgy próbálják elképzelni a magyar napenergiát, hogy azok a román és a lengyel széllel együtt és a régiós vízerőművi kapacitásokkal együtt tudják majd a jövőbeni magyar villamosenergia-igényeket is tisztább módon kiszolgálni.

Az innovációs területeken talán most nem mennék a részletekbe. Úgy látjuk egyébként, hogy ennek a jelentős átalakulásnak lényegében minden egyes pontjában, az áramszektor megújításában, az energiahatékonyság területén, a hazai földgázvagyon hasznosítása területén, a hálózat okosítása területén, a közlekedésszöldítésben mind-mind nagyon komoly lehetőségek rejlenek. Úgyhogy az a célunk, hogy ezekből a lehetőségekből a magyar vállalkozások és innovátorok a legnagyobb hasznot tudják majd realizálni a következő időszakban.

Ezeknek az elképzeléseknek az összefoglalását tulajdonképpen egy diára megpróbáltuk feltenni, és megnevezni azokat a zászlóshajó-projektet, amelyek a Nemzeti Energia- és Klímastratégiának a kiemelt projektjei. Megbontottuk ezeket a projekteket kibocsátáscsökkentés és klímaalkalmazkodás szempontjából, hiszen klímavédelem szempontjából ez a két terület a legfontosabb. A kibocsátáscsökkentés területén az egyes számú zászlóshajó-projekt a dekarbonizált és rugalmas áramtermelés megvalósítása, emellett a gazdaság energiahatékonyságának a javítása, a közlekedésszöldítés és az energiatudatos és modern magyar otthonok megteremtésének az elősegítése innovációk révén alkotja azt a csomagot, amelyet kiemelten fontosnak tartunk. A klímaalkalmazkodás területén, amelyről döntően az Éghajlatváltozási Cselekvési Terv szól - ennek az anyaga is kikerült a honlapra -, a klímatudatos vízgazdálkodást nevezi meg első és legfontosabb feladatnak, a klímaváltozás negatív egészségügyi hatásai, a hóhullámok kezelése, a települési klímavédelmi programok végrehajtása, a kritikus közmű-infrastruktúrák ellenálló képességének a növelése a szélsőséges időjárási jelenségekkel szemben, valamint a természetvédelem úgy általában, annak a kiemelt fontossága jelenik meg ezen projektek mellett.

Itt a végéhez közeledve az ismertetésnek, természetesen felmerül a kérdés, hogy ilyen program mennyire ambiciózus. Ez is sokszor elhangzik, hogy talán nem elég ambiciózus ez a program. Nyilván az ambíciószintnek az egyik mérőszáma az, hogy mennyi beruházási igényt támaszt ezeknek a céloknak a megvalósítása. Ahhoz, hogy ezt becsülni tudjunk, az elmúlt egy évben a Corvinus Egyetemmel együttműködve kialakítottunk egy energiaszektor-modellt, amely rendkívül részletesen mutatja be a

teljes magyar primerenergia-felhasználást és azokat a technológiákat, amelyeket az egyes szektorokban alkalmazunk, és ez a modell alkalmas arra, hogy feltegyük neki azt a kérdést, hogy a mai tudásunk szerint költséghatékony módon mennyibe kerülne ezeknek a céloknak a megvalósítása. Ezt a kérdést feltettük ennek a modellnek, és azt válaszolta, hogy ez körülbelül 14 ezer milliárd forintba kerülne 2030-ra. 2040-re ez 20,4 ezer milliárd forint, és ehhez hozzá kell még adnunk a Paks 4 ezer milliárd forintot, és hát ez az a pálya, ami elvezet a 2050-es 50 ezer milliárd forinthez, amiről már beszéltünk. Úgy látjuk, hogy ehhez még a villamosenergia-hálózatok fejlesztésének a költségét, amit a szektor körülbelül 500 milliárd forintra becsül, hozzá kell adnunk, és akkor el lehet dönteni, hogy ez vajon egy ambiciózus program-e.

Arra utalnék még, hogy a NES és a NEKT megalkotása során rendkívül sok egyeztetést folytattunk a civil szervezetektől kezdve a szakmai szervezeteken keresztül nagyon sok mindenkivel. 2018 elejétől, a NEKT indulásától folynak ezek az egyeztetések. Itt tételesen fel van sorolva, hogy milyen online szakmai konferencián lezajló egyeztetések, milyen egyéb szakmai szervezetekkel folytatott egyeztetések zajlottak, és milyen regionális konzultációkon vettek részt a kollégáink. Úgyhogy úgy érezzük, hogy azért persze mindig lehet sokkal többet még egyeztetni, de amit tudunk, megtettük. Személy szerint én is örülök annak a döntésnek, amelyet a kormány meghozott, hogy ne kapkodjunk el ennek az úgynevezett 2050-es, Nemzeti Tiszta Fejlődési Stratégiának a megalkotását. Ne csapjuk össze, hiszen le lehetne adminisztratív módon is tudni ezt a dolgot, hogy valamit Brüsszelbe megküldünk, de a kérdés ettől százszor fontosabb, hiszen a gyermekeink, unokáink jövőjét érinti.

Úgyhogy azt a feladatot kaptuk, hogy azon alapelvek alapján, amelyet az a vázlat tartalmaz, ami a honlapon is megtalálható, az idei évben folytassunk számos társadalmi egyeztetést a kiemelt csoportokkal, és invitáljunk mindenkit, hogy ehhez a kormányzati vállaláshoz, ehhez a kormányzati programhoz csatlakozzon. Úgyhogy keresni fogjuk az iparvállalatokat, akik szeretnének klímasemlegesek lenni 2030-ra vagy '40-re vagy '50-re. Keresni fogjuk a pénzügyi szektort, akik, reméljük, olyan finanszírozási konstrukciókat raknak majd össze, hogy az átmenet projektjeit lehessen finanszírozni. Keresni fogjuk a közlekedési szektor szereplőit, hogy hogyan csökkentjük a közlekedési kibocsátásokat. A civil szervezeteket, különösen a természetvédőket, akik ismerik a magyar természetnek a sajátosságait, keresni fogjuk. Természetesen mindenkit, aki ehhez a 2050-es nagy projekthez hozzá szeretne járulni, oly módon, hogy ezt az 50 ezer milliárd forintos programot úgy hajtsuk végre, hogy azt az elvet, ami a környezetvédelem egyik alapelve, hogy a szennyező fizessen, azt is be tudjuk tartani. Köszönöm szépen, ennyit szerettem volna elmondani.

Kérdések, válaszok

ELNÖK: Megköszönöm miniszter úrnak és államtitkár úrnak is az előadását és a tájékoztatást. Remélem, a Fenntartható fejlődés bizottságának a honlapjára kitehetjük mind a kettőt. *(A miniszter és az államtitkár bólogat.)* Köszönöm szépen. Akkor nem ér bennünket utólag kritika, ha ezt megtesszük.

Az ülést úgy folytatjuk, hogy most először a bizottság tagjai kapnak lehetőséget a hozzászólásra és a kérdésekre, a sort, alelnök úrral megbeszéltük, most én kezdem. Előzetesen három civil szervezet képviselője jelezte, hogy szeretne szót kérni. Róluk szavaznunk kell: Perger András a Greenpeace képviselőjében, Sipos Katalin a WWF-től és Botár Alexa a Magyar Természetvédők Szövetségétől. 3-3 percben javasolom a hozzászólási lehetőséget megadni a számukra. Szeretném kérdezni a bizottság tagjaitól, hogy számukra a lehetőséget biztosítjuk-e. *(Szavazás.)* Igen, a bizottság hozzájárult, hogy az előzetesen jelzett három civil szervezet képviselője 3-3 percben röviden hozzászóljon, illetve 3 percen belül kérdést tegyen fel.

Először én kezdem a bizottság részéről a hozzászólások sorát, és nyilván a hozzászólásom keretén belül egyes kérdéseket is felteszek. Bár jelzem miniszter úrnak, hogy nagyon-nagyon hosszú volt a kérdéseim sora, erre most nyilván nincs lehetőség, ezért, amiket most nem tudok feltenni, és nem hangzik el, ezeket el fogjuk küldeni írásban, amire majd tisztelettel várjuk a minisztérium választát.

Azt gondolom, hogy örvendetes, hogy a kormány elkezdett foglalkozni az éghajlatváltozás kérdéskörével, és belátta azt, hogy az éghajlatváltozás korunk egyik legnagyobb, nem az egyik, hanem igazából a legnagyobb kihívása. Nagyon gyors változásokat élünk meg itt, Magyarországon is és a Kárpát-medencében is. És bizony azt kell hogy mondjuk, hogy ami ma cselekvésben soknak tűnik, lehet, hogy holnap már rettentően kevés. Egyébként ezt igazolják a párizsi klímacsúcson elfogadott célok is, hogy a jövőben elegendőek-e. Párizsban a 1,5 Celsius-fokos hőmérséklet-emelkedést még csak kívánatosnak tartottuk, ma már tudjuk, hogy ez a fordulópont, és ha ennél magasabb hőmérséklet-emelést produkál az emberiség, akkor a létalapja kerül veszélybe. Az is, azt gondolom, hogy jó, hogy az Európai Bizottság, az Európai Unió vezetői megértették - és továbbra is a globális klímafolyamatokban és az európai klímafolyamatokban is vezető szerepet akarnak betölteni -, hogy nyilván ezeket a célokat végre is kell hajtani.

Mint ahogy miniszter úr mondta, a mai dokumentumok - ugye, ez a napirendi pont több dokumentumot tartalmaz -, a Nemzeti Tiszta Fejlődési Stratégia 2050-ig szóló tervezete gyakorlatilag az Európai Unió 2050-ig szóló klímapolitikájával van összefüggésben, míg a 2030-ig szóló Nemzeti Energia- és Klímastratégia tulajdonképpen európai uniós követelmény. Nyilván jó lenne, ha arra választ kapnánk, hogy a véglegeset már benyújtotta-e a kormány, vagy pedig mikor kívánja benyújtani az Európai Uniónak.

Azt kell hogy mondjam, hogy azon túl, hogy természetesen örülünk, hogy a kormány most már fontosnak tartja a kérdést, de ha ezeket a dokumentumokat végignézzük, és tanulmányozzuk, mégiscsak azt látjuk, hogy nem sok új van ezekben a dokumentumokban. Igazából az Európai Unió által megfogalmazott célok - amiket ismerünk - ezeknek a minimumát tükrözik.

Kezdjük először az üvegházhatásúgáz-kibocsátási célok megfogalmazásával. 2030-ra a kormány gyakorlatilag ugyanazt a célt tűzi ki, a 40 százalékos csökkentési célt, amit az ország már egyszer, 2013-ban elért. 2013-ban 40 százalékos csökkentésnél tartottunk 1990-hez viszonyítva. Tudjuk azt, hogy 2014 óta 8 százaléknyi előnyt veszítettünk el. Ha ebből a szempontból nézzük, hogy már egyszer tartottunk itt, akkor az elkövetkezendő időszak - 2014-től - 2030-ig gyakorlatilag a semmittevésnek a forgatókönyve. Mi azt gondoljuk, és azt látjuk az Európai Unió törekvéseiben is, hogy az Európai Unió várható, hogy 2030-ra 55 százalékos csökkentést fog kitűzni, tehát messze meg fogja haladni a mi 40 százalékos csökkentési lehetőségeinket. Én itt ezzel a blokkal kapcsolatban azt szeretném megkérdezni, hogy miért ilyen alacsonyak a célkitűzések, miért csak 40 százalékos, és mit fogunk tenni akkor, ha az Európai Unió mégis úgy fog dönteni, hogy 55 százalék lesz a csökkentési cél 2030-ban.

Egy másik kérdés, és ez a stratégiának is a sarokköve is, a Paks II. Nyilván nem lepődnek meg, amikor én arról beszélek, hogy a Paks II. az nem, és hogy a Paks II., az atomenergia igazából nem klímabarát megoldás. Legalább ezt ismerje el a kormány, mert szakértők szerint az atomenergiának, ha a teljes életciklust figyelembe vesszük, akkor ennek a földgázzal összemérhető üvegházgáz-kibocsátása van. És ha Paks II.-t tekintjük még, akkor az elhúzódó projekt miatt egyébként sem alkalmas 2030-ra a fosszilis energiaforrások gyors kiváltására. Azt szeretném megkérdezni, miért gondolja a kormány úgy, hogy atomenergia nélkül nem valósítható meg a dekarbonizáció, és hogy vizsgáltak-e olyan forgatókönyvet, amelyben nincs benne Paks II.

A következő kérdés a megújuló energiaforrások arányának a kérdése. Itt is azt látjuk, hogy az jellemző, hogy az EU által elvárt minimális célokat tűzzük ki. A megújuló energiaforrások arányát 2030-ra mindössze 21 százalékban határozzuk meg, pedig az Európai Unió 32 százalékban gondolkodik. Mi azt gondoljuk - amikor azt mondom, hogy „mi”, akkor nyilván én zöld LMP-politikus is vagyok, nem csak a Fenntartható Fejlődés bizottságának az elnöke, tehát most az LMP-nek a politikusaként is szólok -, hogy még a 32 százalékot is meg tudnánk haladni. Én azt kérdezem meg - elég gyakran beszélnek kormánypárti politikusok, hogy klímabajnokok vagyunk -, hogy ha ilyen szerény célokat tűzünk ki a megújuló energiáknál, akkor ez nem fog, azt gondolom, teljesülni.

Államtitkár úr beszélt a szélenergia alkalmazásáról, illetve hogy miért hanyagolja ezt a kormány, és arról beszélt, hogy mindig a legjobbat nézzük meg. A természetben is, ha megnézzük, mindig a sok lábbon való állás a fontos, mi úgy látjuk, hogy a szélenergiának helye van ebben a rendszerben, és nem tartjuk helyesnek, hogy a kormány a szélenergiát ennyire a háttérbe akarja szorítani. Tehát tulajdonképpen nem értjük, hogy miért nem illeszkedne ez a terv célkitűzéseire, hogy bizonyos mértékben, arányban a szélenergia is jelen legyen.

És akkor szólni kell egy picit a költségigényről. Szólt miniszter úr is és államtitkár úr is arról, hogy a 2030-ig tartó intézkedések költségigénye 14 ezer milliárd, 2050-re pedig a dekarbonizáció teljes költsége mintegy 50 ezer milliárd forintot igényel. Itt szeretnénk majd azért jobban látni, tehát nekem volt kérdésem is korábban már a miniszter úrhoz, hogy ennek mik a részletei, tételei, hogyan jönnek ki. Meg kell hogy mondjam, erre nem kaptam érdemi választ, jó lenne, ha erről érdemi válaszokat is látnánk, hogy mégis ez hogyan jön össze.

A Mátrai Erőmű, erről is szó volt. Mi ezt egyszerűen csak ilyen klímagyilkos erőműnek tartjuk. A kormány most 2030-cal számol, hogy akkor fogja ezt a szennyező lignittüzelést beszüntetni. Mi azt gondoljuk, hogy ezt már előbb meg kellene célozni, minimum 2025-re. És ha a kormány most erről döntene, akkor lenne idő felkészülni. Nyilván tudatában vagyunk, hogy hányan dolgoznak ott, a foglalkoztatottságban milyen szerepe van, viszont ezt sokkal gyorsabb ütemben és megtervezettebben kellene elkezdeni.

Még ehhez hozzá szeretném fűzni, hogy a szénnek a 2030-ig való kivezetése a rendszerből, szénbányák. Ugyanakkor tavaly vagy tavalyelőtt fogadta el a kormány az új szénbányák nyitását, köztük a lignit. Ezzel tervez-e a kormány valamit tenni, hogy felfüggeszti, vagy azt mondja, hogy kész, ezt befejeztük?

Végül az alkalmazkodás kérdése. Azt látjuk, hogy ebben a klímacsomagban az alkalmazkodási célok eléggé elnagyoltak, pedig eléggé kulcskérdés itt a Kárpát-medencében és Magyarországon. A tájékoztatójukban - talán az államtitkáriban - elhangzott, hogy a Kárpát-medence kitettsége az éghajlatváltozás tekintetében magas, a világszerte meghaladja, de talán, ha Európát nézzük, akkor biztos, hogy a kitettsége rendkívül magas Magyarországnak.

Még itt az Éghajlatváltozási Cselekvési Tervről csak pár szót. Ezt nem kaptuk meg, tegnap este halásztuk le a kormányzat honlapjáról, tehát nem igazán volt lehetőségünk ezt a 2020. évre szóló cselekvési tervet tanulmányozni, márpedig azt gondoljuk, hogy a cselekvési terv rendkívül fontos, mert a többi stratégiai anyag célokat tűz ki, de hogy ezek a célok valóban a gyakorlatban megvalósításra kerüljenek, ennek az eszköze a cselekvési terv, amikor évekre lebontva konkrét tervek, eszközök hozzá, források hozzá, intézmény hozzá.

Miniszter úr említette, hogy elkezdtek már a 2021, '22, '23, tehát a következő kétszer hároméves cselekvési terv kidolgozásán dolgozni, nagyon jó lenne - valóban, miniszter úr azt is mondta, hogy más alkalommal is visszajönnek a Fenntartható

fejlődés bizottsága elé -, azt gondolom, nagyon szerencsés lenne legalább a következő hároméves tervnek a minél közelebbi bemutatása, hogy szólhassunk róla.

Illetve ehhez kapcsolódóan tisztelettel szeretném megkérdezni, hogy ugye, most már készül a 2021. évi költségvetési terv, hogy a 2021. évi költségvetési tervbe milyen tételeket, hogyan, milyen módon tudnak betenni.

Még mindig ehhez kapcsolódóan, az éves költségvetési tervhez: múlt évben volt egy javaslatunk az éves költségvetési tervhez, hogy legyen egy elkülönített keret - talán ez egy 50 milliárd forint nagyságú volt -, hogy a települési önkormányzatoknak legyen lehetőségük klímaváltozással kapcsolatos feladatok megvalósítására. Nem fogadta be tavaly a kormány. Így, hogy most már a kormány valóban odafigyel, vagy elkezdett odafigyelni az éghajlatváltozási kérdésekre, azt gondolom, hogy nem elegendő csak országos léptékben szabályokat és forrásokat keresni, hanem a települési szinten is cselekedni kell. Tehát ebben lesz-e változás, konkrétan az éves költségvetésben lesz-e erre forrás?

És tényleg utolsó kérdésként: a kormány mikor kezd el Magyarország klímatorvényének a kidolgozásán dolgozni. Tudjuk azt, hogy a Bizottság elnök asszonya bejelentette, hogy tavasszal elkezdí az Európai Unió klímatorvényének a kidolgozását; tudjuk azt, hogy az elmúlt időszakban Németország felgyorsítottan, de elfogadta a klímatorvényt.

Köszönöm szépen. Gondolom, hogy majd a kérdésekre...

DR. PALKOVICS LÁSZLÓ innovációs és technológiai miniszter: Szabad esetleg most?

ELNÖK: Egyenként vagy pedig egymás után? Hogyan...

DR. PALKOVICS LÁSZLÓ innovációs és technológiai miniszter: Valószínűleg sok kérdés lesz, szabad most válaszolni? Mert a végén már el fogjuk veszíteni a fókuszát a dolognak. Ha szabad, akkor szívesen válaszolnánk most az elnök asszony kérdéseire, és utána folyamatosan.

ELNÖK: Parancsoljon!

DR. PALKOVICS LÁSZLÓ innovációs és technológiai miniszter: Köszönjük elnök asszony kérdéseit. Amit ma nem sikerült feltenni, arra szívesen válaszolunk írásban, ha ezeket megkapjuk. És ez érvényes a többiekre is, tehát amit akár a bizottsági tagok, akár a civil szervezetek kérdeznek, és ha valamit most nem tudunk megbeszélni, akkor ezt várjuk írásban, és válaszolni fogunk rá, illetve nyilván lesznek ilyenfajta fórumok.

Ami a bevezető gondolatokat illeti, hogy a kormány elkezdett foglalkozni végre: ebben az „elkezdett foglalkozni végre”, ez azért nem egészen így van, tehát a kormány ezzel mindig foglalkozott, csak ha megnézik azokat a dokumentumokat, amelyek most felkerültek, ez időt igényel, és mióta én vagyok az ezért felelős miniszter, mérnökemberként én jobban szeretek viszonylag kidolgozott dolgokat bemutatni, és kevésbé a jövőbeni elvekről beszélni. Amiben pedig abszolút egyetértünk, hogy a cselekvések soknak tűnnek, de a világ változik és lehet, hogy holnap már kevés lesz, ebben abszolút egyetértünk. Ez a technológia változását jellemzi egyébként erőteljesen.

Ami a NEKT-et, illetve a Tiszta Fejlődés Stratégiát illeti: ugye, ez a két anyag, ami Brüsszelbe megy, ez ma fog megtörténni, tehát ma fogjuk a két anyagot Brüsszelbe elküldeni.

Az, hogy nem sok új van benne, a 40 százalékos vállalás, 2013-ban is ennyi volt: azért azt ne felejtsük el, hogy 2013 és 2019-2020 között a magyar gazdaság egy nagyon lendületes fejlődési pályán ment keresztül. Ráadásul ez a fejlődési pálya alapvetően a high-tech gazdaság, a high-tech ipar irányába mutatott, ami természeténél fogva nyilvánvalóan azokat a fajta kibocsátásokat, ami egy ipart jellemez, ezt majd csökkenteni fogja. Azt gondolom, hogy amennyiben az Európai Unió úgy gondolja, hogy a 2030-as célokat meg fogja változtatni, és a most megállapodott 40 százalékos célt módosítani akarja, akár 50-re, akár 55 százalékra, én azt hiszem, hogy Magyarország egyike lesz azoknak az országoknak, aki ezt erőteljesen meg fogja fontolni, és én azt hiszem, hogy ennek a megvalósítását is minden eszközzel támogatni fogjuk. Itt azért a többi országok kérdése erőteljesen merül föl. Itt államtitkár úr mutatott egy ábrát, ami lehet, hogy hátulról nem látszott, bár azért ismerik, szóval Magyarország azért a szén-dioxid-kibocsátás területén nem az utolsó országok közé tartozik, hanem az első országok közé tartozik. Tehát ilyen értelemben, ha a cél az 50 százalék lesz, akkor ezt úgy, ahogy egyébként tavaly sem várta senki, hogy december 13-án el fogjuk fogadni a 2050-es célokat, de ezt is el fogjuk fogadni, és meg is fogjuk tudni valósítani. Tehát én azt hiszem, hogy ebben nem lesz vita köztünk.

Ami a Paks II.-t illeti, általában az atomenergetikának a kérdését, ez egy folyamatos vita a támogatók és az ellenzők között. Én megint ebből nem elvi kérdést akarnék generálni, sem bármifajta más ügyet, meg kell nézni azt, hogy azok a célok, amelyeket a párizsi klímaegyezmény kitűzött, ezek elérhetők atomenergiailag vagy nem. Ahogy most a világ tudományos közössége látja, és egy sor tanulmány jelent meg egyébként ezen a területen, az egyik, ami szerintem ebben az értelemben a legmértvadászabb, az MIT-nak egy olyan vizsgálata, ami az összes létező scenáriót végigvizsgálta. Ugye, az MIT-ről tudni kell azt, hogy a legkevésbé sem atomenergia-barát tudós emberek ülnek ott, ennek ellenére - a tanulmány elérhető az interneten, és szívesen elküldöm mindenkinek egyébként -, ha ezt elolvassuk, és megnézzük a végét, akkor ebben az van benne: még ha lenne elég pénzünk is, vagy lenne elég lehetőségünk, akkor sem tudnánk megvalósítani atomenergia nélkül a párizsi célok elérését. Ezt nem én mondtam, hanem az MIT. Persze ezen lehet vitatkozni, hiszen minden tudományos eredmény tartalmaz bizonytalanságot. Mi úgy gondoljuk, hogy itt egyre inkább ez a fajta hang erősödik, és ilyen értelemben ehhez csatlakoztunk.

Amit elnök asszony említett, hogy az atomerőműnek a teljes life cycle analízise alapján a szén-dioxid footprintje pont olyan, mint a gázé. Itt azért erről a számítások és a vélemények megoszlanak, tehát ez a well-to-wheel, a végéig a megközelítésben. Ha ez így van, akkor mondjuk, a szélerőműveket is azonnal le kéne állítani, és be kéne tiltani, hiszen a szélerőműveknek a CO₂-footprintje nagyjából tízszerese az atomerőművének. Ha megnézzük a létrehozott kapacitást a teljesítmény alapján, hogy egy kilowatt teljesítményt egy szélerőmű hány tonna vas, hány tonna beton, hány tonna egyéb anyag felhasználásával hoz létre, akkor az atomerőműhöz képest ez, mondjuk a 12-szerese. Ezt megint nem én mondtam, a Műszaki Egyetem egy vizsgálatának az eredménye, tehát ezekkel a számításokkal mindig a megfelelő környezetben kell bánni. Tehát, mondjuk, ha az LCA alapján a CO₂-footprintet nézzük, akkor nem biztos, hogy ezek a kijelentések egyébként így vannak.

A megújulóenergia-vállalások. Itt a táblázatban is egyértelmű, minimum 21 százalék szerepelt. Természetesen itt, amikor valaki kormányoz, nagyon sok szempontnak meg kell felelni, az egyik nagyon fontos szempontrendszer a klímavédelem szempontrendszere, de vannak más szempontok is, például az adófizetők terhelhetősége: rá akarjuk-e terhelni az adófizető polgárookra ennek a költségét. Egy sor szempontot kell figyelembe venni, ezért, amikor kormányzunk, akkor mondjuk, célszerűbb ezekkel óvatosan bánni. A 21 százalék minimum azt jelenti,

hogy ez 21 százalék mindenképpen lesz, de ha azok a projektek, amit itt felsoroltunk, egyébként jól fognak működni, akkor ez természetesen ennél több is lehet, és akkor nem vállalásról, hanem ténylegesen megvalósított dologról beszélünk.

Ami a szélenergia kérdését illeti, részben az előző dolgokhoz kapcsolódik, tehát atomenergia, szélenergia, LCA, illetve CO₂-footprint kérdése. Magyarországon van 300 egynéhány megawatt telepített szélerőmű-kapacitás, tehát azt nem lehet mondani, hogy Magyarországon nincs szélerőmű-kapacitás. Amit államtitkár úr bemutatott, az azt mutatta, hogy minden ország megpróbálja úgy kialakítani a megújuló energiamixét, ami egyébként megfelel néhány szempontnak. Az egyik szempont a fenntarthatóság szempontja. Többször elhangzott, és ha megnézik ezt az összefoglalót - amit egyébként felraktunk szintén a kormány.hu-ra - a Kárpát-medencéről, ez egy medence, ennek a melegedéséről, akkor ebben vannak olyan szempontok, hogy például a szélviszonyok erőteljesen megváltozhatnak attól, hogyha egyébként a Kárpát-medence valamilyen formában melegszik. Ugye, a szélerőműhöz pedig a szélviszonyok stabilitása mindenképpen szükséges.

Fenntarthatósági kérdés a menetrendezés kérdése is. Január 1-jével jött az EU-nak egy újabb irányelve, ami azt mondja, hogy a megújuló energiaforrásoknak a menetrendezéstől való eltérését szankcionálni kell. Ez azt jelenti, ha egy megújulóenergia-forrás nehezebben menetrendezhető, akkor azt szankcionálni kell. Tehát ebben a kontextusban viszont, amíg a nap viszonylag jól tervezhető, addig a szél nehezebben tervezhető, tehát a fenntarthatósági kérdései megjelennek a szélerőműveknek is.

A gazdasági megtérülési kérdések is, azt gondolom, óvatosságot követelnek. Ha megnézzük azt, hogy mondjuk, a napenergia komponenseinek, tehát a napelemeknek például hogyan változott a költségszintje az elmúlt időszakban, itt egy jelentős árcsökkenés tapasztalható. Ha megnézzük ugyanezeket a szélerőművekre, akkor a szélerőművek esetén tulajdonképpen csak a scale of economy miatt csökkentek a költségek, de maga a technológia lényegesen nem változott, tehát a megtérülését illetően itt majd azért kérdések fognak felmerülni. Magyarországot ez nem érinti, nincsenek offshore szélerőműveink, de Németországnak igen. Nemrég jelent meg egy komoly tanulmány, hogy az offshore szélerőművek tulajdonképpen üzletileg nem térülnek meg, egyszerűen azért nem, mert ki kell vezetni valamilyen módon a megtermelt áramot a tengerből, és ez egy olyanfajta megtérülési problémát okoz, amin még nem tudtunk túllépni. Most arról ne is beszéljünk egyébként, hogy mondjuk, a szélerőművek karbantartása nem egy triviális feladat, amíg egy naperőműnél meg kell tisztítani ablaktisztítóval a panelt, és egyébként, mondjuk, le kell nyírni ott a fűvet, és nagyjából a működési költségeinek ezek a legkomolyabb elemei, mint az őrzés-védelem, de addig egy szélerőmű esetében ezek nem így néznek ki. Tehát ennek van egy megtérülési kérdése. Ez persze az embereket nem kell hogy zavarja, mert aki ilyenbe ruház be, az az ő problémája. De van olyan kérdés is, ami viszont - azt gondolom, hogy - környezeti szempontból is kérdéses: nem tudjuk azt, hogy a szélerőművek az egészségre milyen hatással vannak. Voltak korábban erről tanulmányok, hogy mondjuk, az alapvetően alacsony frekvenciájú, de nagy energiataartalmú hullámok hogyan károsítják a hallást. Ugye, amikor a szélerőmű néhány madarat ilyen-olyan oknál fogva, de mondjuk, megöl, akkor ez meg szokott jelenni a sajtóban, és egy esztétikai kérdés, hogy szeretjük-e ezeket a hatalmas betonból, vasból készült eszközöket. Ezek mind kérdések, amiket egyébként figyelembe kell venni. Emlékeztetnék arra, hogy mondjuk, az 5G-technológia - ez most egy kicsit nem tartozik ide, de - esetében nem tudjuk, hogy mi fog történni. A kormánynak van olyan dolga is, hogy megnézzék azt, hogy az 5G-technológia valóban okoz-e egészségkárosodást. Tehát ez ugyanebbe a kategóriába tartozik.

Tehát azt gondolom, hogy ilyen értelemben a szélerőművel kapcsolatosan a véleményünket célszerű relativálni, de semmi baj nem történt, a regionális megújuló mixünkben a szélenergia ugyanúgy benne szerepel, részben Magyarországon, részben a többi országban ezek mellett a feltételek mellett.

Ami a Mátrai Erőmű kérdését illeti. Hogy mondjam? Az egy nagyon attraktív dolog, hogy zárjuk be, azonnal. Tényleg, azonnal! És akkor megoldjuk ezt a problémát. Gyakorlatilag nagyjából a 6 százalékát állítja elő a magyar szén-dioxid-kibocsátásnak a Mátrai Erőmű, ha bezárjuk, akkor ez a probléma megoldódik. Azért ez nem ennyire egyszerű. Több dolog miatt nem egyszerű. Az egyik indoka ennek az, hogy a Mátrai Erőmű a hálózaton belül betölt egy meghatározó szerepet, a MAVIR végzett egy biztonsági vizsgálatot, miszerint ebben a pillanatban a hálózat a Mátrai Erőmű infrastruktúrája nélkül nem alkalmas arra, hogy biztonságosan el tudjuk látni Magyarország egy bizonyos részét. Északkelet-Magyarországot, és értem ez alatt Budapestet, sőt Északnyugat-Magyarországot is, tehát ez hálózatfejlesztést jelent. Tehát az azonnali bezárás így nehezen értelmezhető.

Aztán van egy másik indok, 2100 ember dolgozik az erőműben, meg nagyjából 10 ezer ember dolgozik az erőmű mellett vagy arra települt ipari parkban. Ha ezt bezárjuk, akkor tizenegynéhányezer embernek plusz a családjuknak nyilvánvalóan... Itt képviselő úr volt, aki ezen a területen képviselő, szerintem erőteljesen tiltakoznának ellene, hogy mégis mit tegyünk. Kérdés, hogy ezt milyen gyorsan lehet kezelni.

A harmadik pedig az a kérdés, hogy szükség van-e olyan erőműre Magyarországon, tehát olyan lehetőségre, ami minden feltétel mellett működik. Ezért döntött úgy a kormány, hogy igen szükségünk van ilyenre, csak nem ebben a formában. Amit elnök asszony említett, hogy miért nem 2025. 2029 az az elméleti végső időpont, sokkal korábban egyébként kivezetésre kerülnek a lignites blokkok, tulajdonképpen egy lignites blokk fog megmaradni, ami szintén nem fog termelni. Ennek az az indoka, és a második kérdéskörre itt a válasz, hogy miért tekintjük ezt stratégiai tartaléknak: láttunk egy ábrát államtitkár úrtól, miszerint egy olyan energiahordozó van, ami Magyarországon van, ez a 2,6 milliárd tonna lignit, ami a Mátrai Erőmű alatt van. Tehát vagy szükségünk lesz erre, ne legyen, remélhetőleg nem alakul a világ ilyen irányba, bár a mai folyamatok mellett bármi történhet, de mondjuk, feltételezzük, hogy nem lesz ilyen, vagy pedig, ha egyébként a technológia abba az irányba halad, hogy szén is fel tudunk használni úgy egyébként, hogy nincs szén-dioxid-emisszió, akkor ezeket ne zárjuk ki. Ezek persze teoretikus ügyek, most az a feladat, hogy amilyen gyorsan lehet, a Mátrai Erőműnek a széntüzelésű részét vezessük ki, és helyettesítsük olyan megújuló elemekkel, illetve olyan elemekkel, ami sokkal kevésbé intenzív, viszont biztosítja például a hálózat fenntarthatóságát, rugalmasságát, meg biztosítja ennek a biztonságát.

Ezek azok a kérdések, amelyek operatívak voltak. És akkor néhány kérdésre még a válasz. Az ÉCST - ez tegnap került fel a honlapra, elnézést, hogy ezt nem küldtük el, a többit elküldtük egy pendrive-on, ezt pótolni fogjuk, ha még azóta ezt nem sikerült megkapni. A '21-23-as időszak tervezése zajlik, de itt a költségvetés tervezésével együtt történik, tehát erre valamikor majd márciusban fogunk visszatérni. A költségvetést a parlament fogadja el, tehát ott ezek a kérdések meg fognak jelenni.

Ami pedig a klímátörvényt illeti: az EU elkezdte egy klímátörvény létrehozását, azt gondolom, hogy ezt várjuk meg, és utána ehhez fogunk tudni alkalmazkodni. Én azt gondolom, hogy ebben a pillanatban, ha megnéztük azt a jogszabályi háttérrel, amit itt bemutattunk, illetve ami most létrehozásra kerül, a Nemzeti Tiszta Fejlődés Stratégia, ezek biztosítják azt a szükséges háttérrel, ami a klímaügyek kezeléséhez szükséges. De ahogy mondtam, az EU fog egy ilyen létrehozni, nyilvánvalóan ezt mi is el fogjuk fogadni.

Nagyon röviden, azt hiszem, hogy ennyi. Nem tudom, hogy államtitkár úr kívánja-e kiegészíteni. *(Dr. Kaderják Péter: Köszönöm.)*

ELNÖK: Köszönöm szépen. Bencsik alelnök úrnak adom meg a szót. *(Jelzésre:)* Bocsánat, csak úgy láttam, mintha azt mondta volna államtitkár úr miniszter úrnak. Parancsoljon!

DR. KADERJÁK PÉTER államtitkár (Innovációs és Technológiai Minisztérium): Nagyon szépen köszönöm. Igazából minden elhangzott, csak egy pontosítást vagy addicionális információt tennék még hozzá. Itt a kollégáim is jelezték, hogy az Éghajlatváltozási Cselekvési Tervben 29 konkrét intézkedés, kisebb-nagyobb szerepel a klímaalkalmazkodás témakörében. Tehát valóban, a korábban felkerült dokumentumokban erről kevesebb szó esett, inkább a dekarbonizációs intézkedéseken volt a hangsúly. Úgyhogy ezeket egészítik ki ezek a klímaalkalmazkodási konkrét intézkedések.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Bencsik alelnök úrnak adom meg a szót.

BENCSIK JÁNOS (Fidesz), a bizottság alelnöke: Tisztelt Bizottság! Miniszter Úr! Egy olyan témakört igyekszünk ma körbejárni, amely az általunk ismert földi világot teljes mértékben érinti, mindent és mindenkit, de eltérő mértékben, az eltérő kitettség, az eltérő érzékenység, az eltérő alkalmazkodóképesség, az eltérő sérülékenység okán. És még azt is elmondhatjuk, hogy ennek a problémának az előidézésében is a világ különböző nagy régiói, tájai eltérő mértékben vették ki a részüket az elmúlt 150-200 esztendőben. Még azt is elmondhatjuk, hogy a különböző régiókon belüli nemzetállamok is eltérő mértékben járultak hozzá ehhez a nemkívánatos folyamathoz. És most azzal állunk szemben, hogy a probléma kezelésében viszont mindenki egyenrangú módon kell hogy kivegye a részét, akár egyénileg, akár közösségileg, akár nemzeti vagy nemzetközösségi szinten. Itt nagyon fontos az, hogy rendszerszemléletben járjuk körbe ezt a kérdést, és a megfelelő súlypontokat találjuk meg, amelyek a nemzeti érdeket is figyelembe veszik a mi esetünkben.

Itt alapvetően egy környezeti, gazdasági, társadalmi háromszögről van szó, pontosabban egymásba simuló rendszerekről. Vannak a természeti erőforrások, a természeti környezet, mely biztosítja a létfeltételeinket, azon belül van maga az emberi közösség, vannak a fragmentált emberi társadalmak, azok a nemzetállamok, országok, amelyek különböző kötelezettségeket vállalva próbálják a problémát kezelni, orvosolni, és e társadalmakon belül pedig vannak a gazdasági tevékenységek, amelyek a természeti erőforrásokat felhasználva az emberi közösségek alapvető igényeit kell hogy kielégítsék. Ha szem elől tévesztjük ezt a hármas rendszert, akkor nagyon kellemetlen helyzetekkel kell majd szembesülnünk az elkövetkezendő évtizedekben, mert a három együttes kezelése nélkül nem lehet az éghajlatváltozás elleni küzdelemben sem tartós eredményeket elérni.

Miniszter úr válaszolt elnök asszony azon felvetésére, hogy 2013 és 2020 között mi történt, hogy megtorpant a hazai szén-dioxid-kibocsátás dinamikus csökkenése, csökkentése, említette miniszter úr, hogy egy nagyon komoly gazdasági megerősödés történt az ország gazdasági és pénzügyi életében. Ehhez azt is hozzá kell tennünk, hogy 800 ezer munkahely jött létre. Tehát 800 ezer embernek és ennél sokkal több háztartásnak a napi szintű megélhetése stabilizálódott. És a társadalmi fenntarthatóság, ha nem is olyan fontos, mint a környezeti fenntarthatóság érvényre juttatása, hiszen mi egy alrendszer vagyunk a természeti környezetnek, de alapvetően

fontos, mert mégiscsak itt élünk, ebben a környezetben gondolkodunk, egzisztálunk, szervezzük és alakítjuk a saját, személyes, családi, közösségi, nemzeti és globális szintű életünket és annak az együttműködési hálózatát. Szóval egy nagyon fontos kérdés, hogy a társadalmi fenntarthatóság szempontjait is figyelembe kell venni. És ha mindezt figyelembe vesszük és figyelembe vettük az elmúlt négy-öt esztendőben, mert ez így történt a magyar újraiparosítás során, akkor a technológiai fejlődésből fakadó előnyöket is sikerült érvényre juttatnunk és felhasználnunk, mert úgy történt meg ez az újraiparosítás, hogy magának a gazdasági teljesítménynek a növekedése és az ahhoz szükséges energia felhasználása és az ahhoz kapcsolódó kibocsátás mértéke elvált egymástól, tehát erőteljesebbé vált a gazdasági növekedésünk és ennek következtében a társadalmi jólétnek a növekedése is, mint amekkora, mondjuk úgy, hogy károkozás történt a természetierőforrás- és a természeti környezeti rendszerünk terén. Tehát nekünk az a dolgunk, hogy a fenntarthatóság az gazdasági-társadalmi fenntarthatóság is, tehát a fenntarthatósági keretrendszerbe ez a kettő is beleértődjön, és mindezt úgy érvényesítsük, hogy az innováció, a technológiai fejlődés során, saját szemléletünknek és életgyakorlatunknak a folyamatos finomításával és javításával együtt véve kevesebb kibocsátáscsökkentéssel tudja a valós és reális igényeket kielégíteni. Az egy másik kérdés, hogy a mai globális gazdaságban mekkora részt képvisel az a termelő és szolgáltató gazdaság, amely ténylegesen a valós emberi igények kielégítésére irányul, és mennyi az, amely mindezen szempontok figyelembevételével csak a legnagyobb profit elérését tűzi ki célul. Ez egy másik kérdés, de ezt is tudnunk kell, hogy a globális gazdasági együttműködés korántsem a nemzetközi szintű jötevek közösségét foglalja magában, hanem a puszta piaci érdek az, amely hajtja, és keveset foglalkozik mind a természeti erőforrások szűkösségével, mind pedig az emberi erőforrásoknak, a humán erőforrásoknak az újrakeletkeztetésével, gyarapításával.

Az elméleti és filozofikus kérdéseket magam mögött hagyva azért szeretnék néhány dolgot konkrétan konklúzióként is levonni. Akkor, amikor mi beszélünk a nemzetközi együttműködésről az éghajlatvédelem érdekében, akkor figyelemmel kell lennünk arra is, hogy mely régiók, mely országok, mely közösségek milyen mértékben vették ki a részüket ennek a nemkívánatos problémának a létrejöttében.

Azt is figyelembe kell vennünk, hogy a teherbíró képesség a nemzetállamok között is jelentős mértékben különbözik egymástól. Tehát akik nagyobb mértékben vettek részt a probléma előidézésében és nagyobb gazdasági haszonra és ezáltal erőre tettek szert a nemzetközi, globális hatalommegosztásban, azoknak nagyobb szerepet kell vállalniuk a probléma megoldásában is. Ha megnézzük akár nemzetállami, magyarországi szinten ezt a kérdést, itt is érvényes az, hogy azok a kiszolgáltatott helyzetben lévő lakossági csoportok, amelyek a saját napi megélhetésükért is komoly küzdelmet folytatnak, azok nem kaphatnak még olyan terhet a mindennapi életükben feladatként, amelyet önerőből biztos, hogy nem tudnak teljesíteni. Éppen ezért, amikor mi arról beszélünk, hogy a teherviselés megfelelő megoszlással történjen, azt is bele kell hogy értsük, hogy a legnehezebb élethelyzetben lévő családok, háztartások alapvető élelmezésével és energiához történő hozzájutásával kapcsolatos költségek nem emelkedhetnek pusztán azért, mert be kell áraznunk a globális éghajlatváltozással kapcsolatos feladatainknak az elvégzése során.

Szó volt itt arról, hogy a kormányzat mintha későn reagált volna Magyarországon ennek a globális, de helyi alkalmazkodási kötelezettségeket is magával hozó problémakörnek a megismerésére és a kezelésére. 2011-ben, amikor év vége felé én az energetikai és klímaügyekért felelős államtitkári megbízásomról lemondtam, akkor a kollégáimmal a következő hónapban nekiálltunk egy olyan háttérintézmény létrehozásának, ami lehetőséget biztosított arra, hogy világos képet tudjunk kialakítani arról, hogy Magyarországot itt, Közép-Európában hogyan, miként

fogja érinteni ez az úgynevezett klímaválság, amelyről ma egyre többet lehet hallani, sőt az elmúlt félszázad politikai diskurzusában csak klímavészhelyzetről, klímaválságról lehetett beszélni és hallani. Létrejött a ma már Magyar Bányászati és Földtani Szolgálaton belül egy olyan Nemzeti Alkalmazkodási Központ, amely magában foglalja néhány hónapja a vízföldtani kutatási kérdéseket, a környezetföldtani, a földtani veszélyforrásokat, a természeti erőforrásokkal, a geofizikai alkalmazott és alapkutatásokkal kapcsolatos kérdésköröket is, és egy egységes elnökhelytességek keretében dolgozik azon, hogy működőképes geoinformatikai rendszerrel bírjon az ország, amely lehetőséget nyújt arra, hogy mind nemzeti szinten, mind gazdasági ágazati szinten, mind regionális, tehát térségi szinten, mind települési szinten az éghajlatváltozással kapcsolatos kibocsátáscsökkentési kötelezettségeinket a legprecízebben tudjuk megtervezni úgy, hogy azokhoz a legnagyobb mértékű, akár európai uniós forrásokat lehessen hívni. Egy.

Kettő: megtervezhetővé teszi azokat, az alkalmazkodással kapcsolatos beavatkozásokat is, amely az emberi élet és az emberi élethez kapcsolódó ésszerű gazdasági tevékenységek folytatását is biztosítják abban a lokációban, ahol ezek a közösségek élnek. Na, most ennek az egész rendszernek a létrehozásában az európai gazdasági térség keretén belül a legnagyobb támogatást Norvégia adta az elmúlt évtized közepén. Támogatásukkal sikerült létrehozni ezt a Nemzeti Alkalmazkodási Térinformatikai Rendszert, ami, mondhatjuk azt, hogy egy országtervező rendszer, majd az Európai Unió nagyon helyesen az elmúlt három esztendőben egy kiemelt támogatást biztosított arra, hogy ez a NATÉR továbbfejleszhetővé váljon. És azt azért tudnunk kell, kedves kollégák, mind a bizottságon belül, mind a bizottságon kívül, hogy a nemzetközi klímapolitikával foglalkozó szakmai erőterében ennek a magyar intézménynek a működése, a működési gyakorlata, az ott dolgozó kollégák által létrehozott, mondjuk azt, hogy termék, széles körű érdeklődést váltott ki, és elismerést is váltott ki. Azt gondolom, hogy ezekre büszkének kell lennünk, de jó érzéssel kell hogy eltöltsön bennünket, hogy ez a fajta magyarországi innováció, tudományos háttér, amely a gyakorlatban is megjelenik, amely módszertani támogatást tud nyújtani az érintetteknek mind a gazdaság, mind a kormányzat, mind az önkormányzatok életében, és még a szemléletformálást is fel tudja használni a közös cél elérése során, az egy érték, az egy nemzeti érték. Ezt szerettem volna kiemelni.

Végezetül szóba került itt a bányászati meg a bányászat. Ha körülnézünk itt ebben a teremben, akkor azt látjuk, hogy a pohár bányászati termék, a fémtálca bányászati termék, a kupak, az üveg, ezek az informatikai berendezések, itt mindenféle ritkaföldfém található ebben az iPadben is, még a szemüvegünk is, akár műanyagból készült, akár fémelemeket tartalmaz, mind bányászati termék. Tehát ne legyünk álságosak! Tudomásul kell vennünk azt, és be kell vallanunk, még a legnagyobb természetvédőknek is, hogy csupa bányászati termékkel veszi körül az életét, még akkor is, ha igyekszik a legtakarékosabban élni.

Éppen ezért ne legyünk annyira buták, hogy azokat a szakmakultúrákat, amelyeket hosszú évszázadokon keresztül - akár bányászat, akár kohászat, akár erdészet terén - elértünk, azokat kidobjuk egy mozdulattal. És amikor stratégiáról, stratégiai készletezésről beszélünk, akkor a stratégiai készletezés mellé oda kell tenni a szakmakultúra megőrzését is, nehogy úgy járjunk, hogy majd 10-20-30 esztendő múlva fogjuk tudni a nyilvántartások alapján, hogy hol vannak azok a készletek, amelyekhez ne adj' isten, ahogy miniszter úr is említette, hozzá kelljen nyúlni. De, ha mégis hozzá kell nyúlni, akkor tudjuk már azt, hogy kikkel, hogyan, milyen tapasztalatok és gyakorlat alapján. És amikor egy nagy változásra, egy nagy váltásra kerül sor akár a Mátrai Erőmű esetében, akkor igen, oda kell figyelni arra, hogy fokozatosan és folyamatosan történjék meg az átállás. Egy: ott emberek vannak, az emberek mögött

családok vannak, nekik világos út kell ahhoz, fel kell vázolni azt a világos utat, hogy hogyan fognak ők majd 6-8-10 esztendő múlva onnan úgy kikerülni, hogy saját maguk és a saját családjuk, közösségük egzisztenciájáról tudjanak gondoskodni. Ezt is figyelembe kell venni, mert ez ugyanolyan fenntarthatósági, társadalmi fenntarthatósági kérdés, mint a természeti fenntarthatóság is. Ez egy rendszert képez.

Tehát figyeljünk oda, hogy amikor olyan kétértelműen nyilatkozunk vagy beszélünk, szólunk bizonyos gazdasági tevékenységekről, szakmacsoportokról, akár szakmakultúráról, akkor tudjuk azt, hogy sok tekintetben megkönnyítették az életünket, sok tekintetben hozzájárultak a mostani globális probléma kezeléséhez, de ez a mi közös történelmünknek, és történetünknek a részét képezi, és felelősséggel tartozunk mindazokért, akik egy leszállóan mondott iparágban, amelyet ki kell váltani újabb és újabb innovációk és technológiák felhasználásával, még mindig ott élnek az életüket, és ott dolgoznak, meg tudjuk őket szólítani, és onnan szépen ki tudjuk menekíteni, és nem otthagyni, rájuk omolva azt a csődhelyzetet, amelyet a legjobb szándékú nemzetközi együttműködési keretrendszer egy pillanat alatt ki tud jelenteni, de az odavezető utat nem képes felvázolni, hanem azt mondja, hogy ezt oldja meg mindenki saját maga.

Hát ez itt a feladat, ha jól értem. Én azt tudom mondani a képviselőcsoportom, képviselőtársaim nevében is, hogy ha ebbe az irányba megy, hogy arányos teherviselés globális szinten, hazai szinten a legelmaradottabb térségekben és a legnehezebb életkörülmények között élők számára is méltányos teherviselés ebben a kérdésben, és több terhet ne rakjunk azokra, akik saját életüket sem tudják érdemben befolyásolni. Tehát az energiaköltségek, élelmezési költségek nem növekedhetnek az esetükben, hogyha mindezeket figyelembe vesszük, akkor szerintem jó úton járunk. A kérdésektől eltekintenek, azt majd különböző alkalmakkor, minden bizonnyal államtitkár urakkal, hölgyekkel még lesz módunk megvitatni. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Miniszter úr, kíván reagálni? Parancsoljon!

DR. PALKOVICS LÁSZLÓ innovációs és technológiai miniszter: Igen. Köszönöm. Néhány dolgot. Igen, itt a képviselő úr által említett végszóhoz kapcsolódva: szóval, azért akármit teszünk, az kiegyensúlyozott kell legyen. Tehát nem lehet ennek az egész történetnek egy elemét kiemelni, hanem olyan apróságokkal kell foglalkozni, mint például a szakma eltűnése. Ezt elkövettük többször, például a kohászati szakmát '89 után kiirtottuk Magyarországon, azt mondtuk, ilyen többet nem lesz. Most ott tartunk, hogy a precíziós alumíniumöntészethez nincs szakember, mert nincsen kohász. Ugyanezt elkövethetjük a bányászattal is, csak nem biztos, hogy célszerű. Úgyhogy én azt gondolom, hogy itt a kiegyensúlyozottság nagyon fontos dolog. Mint azok a modellek, amiket egyébként képviselő úr itt 2011 után kifejlesztett. A Kárpát-medencei jelentésben egy sor olyan modellre hivatkozunk, és használjuk az eredményeit, amik itt történtek ebben a projektben. Ha már a modellenél tartunk, elfelejtettem mondani, elnök asszony, az 50 ezer milliárd forint mit jelent, hogy jött össze. Nagyon szívesen megmutatjuk önnek, a szakértőinek ennek a modellnek a teljes struktúráját részleteiben, tehát, amit erről tudni akarnak, azt megmutatjuk, kvázi Excel-táblázat szintjén, hogy mit hogyan számoltunk. Úgyhogy, ha erre lehetőséget tudunk teremteni, nagyon szívesen. Ami itt nagyon fontos, a gazdasági növekedés. 800 ezer munkahely. Tehát a 800 ezer munkahely azt jelenti, hogy 800 ezerrel több ember él jobban, keres többet. Nyilvánvalóan ennek is van egyfajta környezeti hatása, meg az az ipar, amely ezt alkalmazza, ennek is van. Ezt úgy tudtuk megtenni, hogy 2018-ban viszont 0,7 százalékkal csökkent a szén-dioxid-kibocsátásunk, úgy egyébként, hogy mellette abban az évben 5 százalék fölötti volt a gazdasági növekedés. És látható módon

2019-ben ez folytatódott tovább. Tehát ne legyünk meglepődve, ha ez a tendencia így van.

Persze azt azért nagyon fontos Magyarországon érteni, erről nem szoktunk beszélni, és ez nem is egyfajta magyarázat semmire, mi a hatásunk az európai, illetve a világ klímájára, hogy Magyarország az európai uniós vagy az európai kibocsátásnak, az üvegházhatásúgáz-kibocsátásnak nagyjából a 1 százalékát bocsátja ki és a világ teljes kibocsátásának 0,1 százalékát. Tehát ezekről a nagyságrendekről beszélünk. Ez is ennek a kiegyensúlyozott stratégiának az egyik eleméhez kapcsolódik. És ahogy ezt képviselő úr említette, Magyarországon az emberek egy jelentős része szénrel tüzel, lignittel, barnaszénrel. Én azt gondolom, mindenki tudja itt, ha a kályhában elégetjük a szenet, ennek milyen a hatásfoka és milyen a kibocsátása. Ez is benne szerepel abban az 50 ezer milliárdban, ha ezt ki akarjuk váltani, és teljesen szénmentessé akarjuk tenni Magyarországot, hogy ez mibe kerül. Az a kérdés, hogy ennek a költségét valóban azokra az emberekre akarjuk-e terhelni, akik ezt most így teszik, vagy pedig erre más megoldást találunk. Tehát ez is része ennek a kiegyensúlyozott stratégiának. Egyébként pedig, azt gondolom, hogy képviselő úrral egyetértünk. Köszönöm.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Kérdezem a bizottság tagjait, kíván-e még valaki a bizottság tagjai közül hozzászólni. *(Nem érkezik jelzés.)* Nem. Akkor javasolom a civileknek megadni a lehetőséget. Azt kérem, hogy oda, Hajdu képviselő úrnak a helyére üljenek, meg kell majd nyomni a gombot. Először Perger Andrásnak, a Greenpeace képviselőjének adom meg a szót.

Perger András (Greenpeace Magyarország) hozzászólása

PERGER ANDRÁS (Greenpeace Magyarország): Köszönöm szépen a szót, elnök asszony, és a tisztelt bizottságnak is. A szűkre szabott időmben igyekszem csak pár dologra kitérni. Régóta tudjuk, az egy évvel ezelőtti változatában is láttuk a NEKT-nek, hogy 40 százalékos kibocsátáscsökkentést céloz Magyarország. Itt támogatom elnök asszony felvetését, ahogy a klímaválság halad előre, és úgy néz ki, hogy gyorsuló ütemű ez a klímaváltozás, ennél nagyobb ambícióra van szükség. Ugye, ezt az Európai Parlament is kérte már az Európai Bizottságtól, hogy növeljék az ambíciót, mi is azt látjuk, hogy erre szükség volna. Már csak azért is, mert ha belegondolunk, hogy a cél, hogy 2050-re elérjük a teljes karbonsemlegességet, akkor furcsa, hogy az első tíz évben 8 százalékponttal csökkentjük a kibocsátásainkat, majd valami csoda folytán a következő két évtizedben 25-30 százalékokról fogunk tudni előrehaladni. Mi nem látjuk, hogy ez így teljesíthető volna, éppen ezért a célok erősítését kérjük, illetve azt gondoljuk, hogy ezeket mindenképpen erősíteni kellene. Már csak azért is, mert a következő évtizedben 8 százalékos csökkentésre vállalkozik az ország, amit, ha valóban bekövetkezik az, hogy a Mátrai Erőműnek a lignit tüzelésű blokkjait leállítják, akkor már majdhogynem a célnál vagyunk, ilyen 38-39 százaléknál vagyunk. Tehát nem látszik az, hogy igazán komoly ugrást és erőfeszítést vállalna az ország 2030-ig ezen a téren.

A másik a Mátrai Erőmű sorsa. Én az előbb direkt fogalmaztam úgy, hogyha valóban sikerül leállítani a blokkokat a Mátrai Erőműben. Nagyon nagy elmozdulást látunk, és annak nagyon örülünk, látjuk az elköteleződést a minisztérium részéről, hogy ez bekövetkezzen, viszont teljes mértékben a garanciáját még mindig nem látjuk ennek. Egyszerűen a Mátrai Erőmű tényleg a legnagyobb szén-dioxid-kibocsátó, én azt gondolom, hogy nyugodtan le lehet írni ebben az anyagban azt, hogy pontosan milyen ütemezésben, mikorra fogjuk ezt elérni. Már csak azért is, mert azt is látjuk, hogy az erőműnek a műszaki alkalmassága egyre kevésbé teszi alkalmassá arra, hogy működjön. És az erőmű engedélyei 2025 végén lejárnak, tehát azt gondoljuk, hogy '25

végi dátumot nyugodtan ki lehetne tűzni, természetesen figyelembe véve a just transitiont, az igazságos átmenet felé vezető út követelményeit.

Két kérdést tennék fel leginkább. Az egyik, hogy nagyon szomorúan láttuk, hogy a lakossági épületenergetika terén, ha jól értelmeztük, akkor a magyar állam nem kíván szerepet vállalni, legalábbis anyagi források biztosításával nem, hanem inkább a piacra bízna ezt a dolgot. Én azt gondolom, azért tudjuk, hogy a legalacsonyabban csüngő gyümölcs - a kibocsátáscsökkentésről beszélünk - az pont itt van, a magyar ingatlanállományban van, tehát itt a legkisebb költségbefektetéssel a lehető legtöbb kibocsátáscsökkentést lehet elérni. Ezért én azt gondolom, hogy ez túlzottan optimista, hogy majd a piac ügyis megoldja, itt szerintem lenne feladata az államnak. És azzal együtt, hogy a kötelezettségi megoldást, illetve ESCO-megoldást is természetesen kell alkalmazni, az eddigi tapasztalatok alapján nem látom, hogy ez így meg fog tudni valósulni, túlzottan optimistának tartjuk, többet várnánk.

Illetve, ami kérdés, a napelemek mennyisége hogy is fog pontosan alakulni, arról a 6400-6500 megawattról, amiről a különböző anyagokban beszélnek, abból mennyi lenne a lakossági és mennyi a naperőműves.

Ha jól láttuk az anyagokban, akkor 2030-ra 200 ezer háztartásban átlagosan 4 kilowattos rendszereket terveznek. Ez addicionális ahhoz a 330 megawatthoz képest, ami most üzemel. És ha ez a mostani 330 megawatt átlagosan 8-8,5 kilowattos rendszereket jelent, akkor mennyiben reális számítás, hogy a következő 200 ezer háztartás fele ekkorra rendszerrel fog csak megvalósítani?

Ha ezekre kérdésekre tudnának a választ adni, megköszönöm. Köszönöm a figyelmet.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Most a válasz. *(Jelzésre:)* Parancsoljon, államtitkár úr!

DR. KADERJÁK PÉTER államtitkár (Innovációs és Technológiai Minisztérium): Nagyon szépen köszönöm, és köszönjük a kérdéseket is. Akkor talán kezdeném az ambíciószinttel és a céloknak az erősítésével. Azért itt mindenképpen hangsúlyozni szeretnénk, és egyáltalán nem relativizálva a magyar cselekvés jelentőségét, a saját cselekvésünknek a jelentőségét, hogy a magyar kibocsátások a globális kibocsátásnak a 0,13 százalékát adják. Tehát ha holnapra minden kibocsátást nullára csökkentünk, akkor is annak a hatása igazából minimális.

Azt gondoljuk, hogy nemcsak az ambíció a lényeges, hanem a hitelessége annak, hogy a saját céljainkat el tudjuk-e érni. És azt gondolom, hogy ilyen szempontból egy óvatosabb politika hitelesebb lehet, mint egy nagybeszédű politika. Tehát kitzúphetünk mi 80 százalékos kibocsátáscsökkentést is 2030-ra, a papír mindent elbír, mi már a miniszter úrral valószínűleg nem leszünk itt *(Dr. Palkovics László: De lehet, hogy igen.)*, de lehet, hogy igen *(Derültség.)*, de akkor mindenkinek nagyon jó lesz, mert 80 százalékkal csökkentettük 2030-ban. Nem az lenne a cél, hogy ilyen dolgokat fogalmazzunk meg, hanem a múltbeli gyakorlatot folytatni, a célokat reálisan megállapítani, és utána teljesíteni lehetőség szerint azokat.

Még egyszer hangsúlyoznám, hogy minimális célként foglalmaztuk mi ezt meg, azt gondoljuk, hogy a kormány egyedül nem fogja tudni megoldani a klímaalkalmazkodás meg a klímaváltozás kérdését Magyarországon, azt csak egy összefogásban lehet megcsinálni, hogyha az iparvállalatok, a pénzügyi szektor, az egyedi állampolgár, az önkormányzatok, mindenki leteszi az asztalra a saját ajánlását. Amit mi letettünk, az a kormányé, és várjuk azokat, akik ehhez csatlakoznak, és azt mondják, hogy mi is foglalmazunk meg ajánlásokat. Csak egyet említsek: hogy ha a főváros meg tudja csinálni azt a 9 millió tonna kibocsátást, amit a főváros évente

produkál, annak csak a felére 2030-ra lecsökkenti, akkor már bőven 40 százalék fölött vagyunk. Tehát várjuk azokat, akik konkrét ajánlásokkal, olyan konkrétakkal, mint amilyen ebben a stratégiában van, jelentkeznek, és beállnak ennek a programnak a megvalósítása mellé.

Az időarányosság. Itt jó arra hivatkozni, hogy 1999 és 2050 között, tehát ha a berlini fal és a teljes klímasemlegesség között lévő hatvan évet tekintem, akkor most vagyunk félúton körülbelül. Itt mi a feladatnak a harmadát körülbelül megoldottuk. Abban bízunk igazából, hogy a következő 30 év azért hoz technológiai újításokat. Tehát ahogyan 30 évvel ezelőtt nem volt internet meg számítógép még igazából közcélú módon, úgy nem tudjuk, hogy 30 év múlva milyen technológiák léteznek majd. És nagyon bízunk benne, hogy amikor majd 100 euró/tonna fölé emelkedik a szén-dioxid-kibocsátás ára, akkor azért a carbone capture and storage az egy létező technológia lesz, és azt akkor majd fogjuk tudni valahogyan alkalmazni. Azt látjuk, hogy Magyarország, ahol tud, menjen előre a technológiai fejlesztésben, és arassa le ennek a sikereit, de ahol nem tudunk technológiai vezetők lenni, ott korán belelépni egy történetbe nagyon költséges lehet. Lásd a napelemeknél! A napelemek esetében Csehország 2011-ben, 2012-ben valósított meg 2 gigawattnyi beruházást, azóta is bánják, mint a kutya, mert annyiba kerül nekik a támogatás, hogy nem győzik kifizetni. Mi, hála istennek, jóval később kezdtük el ezt a történetet, és ma azt látjuk, hogy - a METÁR-tenderek kapcsán különösen -, majdnem oda eljutottunk, hogy szinte támogatás nélkül fognak tudni ezek a projektek megvalósulni. Tehát sokat szeretnénk elérni, de bízunk abban, hogy van technológiai tanulás, és ha úgy tetszik, akkor a következő 30 évben ez segíteni fog minket. Nem érdemes mindent előrehozni. Még egyszer mondom: ha mi bocsátanánk ki a világ kibocsátásának 90 százalékát, talán igen, de nem ez a helyzet.

Mátrai Erőműre garancia. Ahogy ezt a miniszter úr elmondta, itt azért, azt gondolom, hogy talán attól fontosabb a projekt, mégiscsak Magyarország második alaperőművéről van szó, hallottuk a foglalkoztatottak létszámát, tehát itt mindenképpen egy jól kidolgozott és fokozatos megoldást szeretnénk megvalósítani. Nem utolsósorban európai uniós forrásokat is szeretnénk erre az átalakulási célra bevonni. Az egy kifejezett szempont, hogy ezeket a forrásokat állami tulajdonban lévő szereplők és a helyi közösségek tudják majd felhasználni. Közösen LIFE-projekt-pályázatot nyújtott be a kormány egyébként ebben a témakörben. Tehát itt folyik arról a vita, hogy milyen európai uniós források is lesznek elérhetőek erre a célra, igazságos átmeneti alap és egyéb forrásokból, tehát csak azt szeretnénk elmondani, hogy a minisztérium részéről azt gondolom, hogy mindenki elkötelezett, hogy egy közösen kialakított programot végigvigyünk ebben. Azt gondolom, hogy később is számítunk mindenkire, aki ebben segíteni tud, hogy ez célszerűen valósuljon meg, úgyhogy csak ennyit tudunk megerősíteni, hogy ez számunkra, ha úgy tetszik, a következő évtized kiemelt klímavédelmi projektje, a Mátra Erőmű-projekt, így is lehet fogalmazni a kibocsátásnak a jelentőségét, ha nézzük.

Konkrét kérdések: lakossági épületenergetika. Itt a fűtéskorszerűsítési megoldások, okos mérési megoldások masszívan szerepelnek az anyagban, tehát minden olyan megoldás, ami egyébként segít abban, hogy az épületek energiahatékonyságának a korszerűsítésében előrejussunk. De úgy találtuk, hogy a kifejezetten specifikus megoldás helyett egy erős, ösztönző kötelezettségrendszer tudja érvényesíteni a szennyező fizet elvet is, hiszen azokat kötelezzük majd energiahatékonysági célok elérésére, akik részesei ennek az üzletágnak. Ugyanakkor abban bízunk, az eddigi európai tapasztalatok is erről szólnak, ugye, sok helyen kísérleteztek, és most is alkalmaznak ilyen megoldásokat, végül is az energiahatékonysági irányelvnek is ez a fő eszköze, amelyet felajánl a tagországok számára, szóval bízunk benne, hogy ezt elég árnyaltan tudjuk alkalmazni ahhoz, hogy

ez azoknál az épületeknél, ahol annak a tulajdonosa is hajlandó részt vállalni abban, hogy a saját épületét modern, okos épületté alakítsa, ott is ösztönözni fog ilyen beavatkozásokat. A zöldsávhóprogramot azért itt is megemlíteném, az is része a programunknak.

A napelemeknél azt látjuk, hogy a HMK része ezeknek az előrejelzéseknek, de azért látni kell - és itt az anyag ezt tartalmazza, fel is hívnám a figyelmet, hogy természetesen úgy szeretnék előre haladni, hogy időről időre megnézzük -, hogy a magyar villamosenergia-hálózat már mennyire alkalmas arra, hogy ezt a nagy mennyiségű, időjárásfüggő termést befogadja. Tehát úgy 2000 megawattként azért érdemes egy pillanatra megállni, ránézni, hogy minden rendben van-e, és akkor az alapján adni el belőle. Ezek alapvetően célszámok, és azt jelzik, hogy egy nagyon dinamikus, a jelenlegi növekedés dinamikáját előrevetítő növekedésre számítunk, de nyilván az lehet 6100 is meg 5900 is majd 2030-ban. A lényeg, hogy a dinamika ez maradjon.

ELNÖK: Köszönöm szépen. És akkor Sipos Katalinnak, a WWF igazgatójának adom meg a szót.

Sipos Katalin (WWF) hozzászólása

SIPOS KATALIN (WWF): Köszönöm a meghívást és a hozzászólás lehetőségét is. Köszönöm szépen az előadást miniszter úrnak és államtitkár úrnak. Hozzászólást szeretnék tenni, de természetesen örömmel veszek reflexiókat. Az energiapolitikán belül a biomassza-kérdéskörhöz szeretnék egy hozzászólást fűzni, mégpedig úgy, hogy nem az energiapolitikától indulnék el, hanem a klímaalkalmazkodási stratégiától, aminek az 5. pontja volt, hogy a természetvédelem és a természeti környezet klímaalkalmazkodási potenciálunkban egy fontos szerepet, pillért tölt be, és ezen belül a hazai erdőknek a funkciója - ugye, 2 millió hektár erdőről beszélünk, ez - kiemelkedő. Az erdőknél általában a szén-dioxid-elnyelés kerül a figyelem középpontjába, de valójában sokkal több funkciója van az erdőknél. A villámárvizek csökkentése, a talajvédelem, a levegőtisztaság, és lehet még sorolni azokat a funkciókat, amiket egy természetes, jó állapotú erdő ellát.

Ha ránézünk arra, hogy most milyen állapotban vannak a hazai erdők, akkor több dolgot lehet látni. Az egyik az, hogy a magyar kormány által az EU-ba benyújtott Natura 2000 állapotjelentés szerint az itthon lévő 12 őshonos erdőtípusból 10 rossz vagy kedvezőtlen állapotban van, kettő van elfogadható állapotban, és egyetlenegy sincs jó vagy kiemelkedően jó állapotban. Tehát van egy biodiverzitás-oldali adat, ami mutatja, hogy a hazai erdőkkel minőségi problémák vannak, a másik meg egy egyszerű statisztika. Ha megnézzük, hogy a hazai erdőgazdálkodásban a vágásos üzemmód, vagyis amikor vágásterületet hozok létre, és nyíltá teszek egy erdőterületet több évtizedre, ennek mi az aránya, akkor azt látjuk, hogy az összes erdőterületünknek több mint a 90 százaléka vágásos gazdálkodás alatt áll. Ami azért különösen érdekes, mert 40 százaléka az összes erdőknél Natura 2000 terület, vagyis védett Natura 2000 területeken belül is vágásos erdőgazdálkodás van jelenleg.

Summa summarum, komoly minőségi problémák vannak a hazai erdőkkel, amiknek klímaalkalmazkodási és dekarbonizációs szempontból is komoly következménye van, tehát potenciálvesztéssel állunk tulajdonképpen szemben.

És itt térnék rá az energiapolitikára, ami viszont a biomasszával mint energiaforrással eléggé komoly mértékben számol. Nem láttuk most azt a statisztikát, de ha megnézzük, hogy a jelenlegi megújulóenergia-mixben mi a biomassza aránya, akkor emlékeim szerint ez olyan 80 százalékos feletti arányt ért el, de legalább 80 százalékos, aminek a nagy része tűzifa, és azt lehet látni, hogy a scenáriókban egy

volumennövekedés van betervezve: 30 százalékos biomasszafelhasználás-növekedés van 2030-ig előirányozva. Ehhez számolnak egy fakitermelésivolumen-növekedést is, tehát van egy ilyen scenárió, ahol ezt nézik, és itt 2030-ra másfél millió köbméterrel több faanyag kitermelése van a látómezőben, mint a jelenlegi volumen, ami, mint említettem, biodiverzitás és klímaalkalmazkodás szempontjából eleve nem fenntartható.

És itt szeretném azt jelezni, hogy ha csak a klíma szempontjából nézzük az erdőket, egyértelmű trade-off van az energetikai célú felhasználás és a klímaalkalmazkodás, dekarbonizáció között. És mi azt látjuk, az a volumen, ami most be van tervezve biomassza-felhasználásba, ez bizony ezt a konfliktust csak fokozni fogja, ami látva a kérdőíves eredményeket, ahol az jött ki, hogy a természetvédelem fontosságának a társadalmi megismerése növekszik, hát borítékolja azt, hogy nyilván itt lesznek komoly erdőgazdálkodás körüli konfliktusok vagy emelkedő számú konfliktus. Úgyhogy igazából mi arra szeretnénk ráerősíteni, hogy a biomassza-felhasználáson belül az erdei biomassza arányának a csökkentése mindenképpen egy kulcsfontosságú irány kell hogy legyen, különben klímaalkalmazkodás oldalon veszünk az ügyben. És erre sajnos nem lesz megoldás az erdőtelepítés. Most mindenütt ezt lehet hallani, hogy egyébként nagyon elfogadható és üdvözlendő módon az erdőterületeknek a növelése zajlik Magyarországon, de azt látni kell, hogy az új erdő telepítésének semmilyen köze és ráhatása nincs a meglévő erdők állapotjavításához, tehát ez a kettő független egymástól. Ráadásul a minőségi erdők telepítésére lenne szükség, itt pedig vélelmezhetően, eleve abból adódóan, hogy szántóföldeket fogunk erdősíteni, elég nagy lesz az idegenhonos ültetvények aránya. Tehát azt a fajta klímaalkalmazkodási problémát, amiről beszéltem az előbb, nem fogja megoldani. A másik probléma pedig az időskála. Ugye, itt 2030-ról meg 2050-ről beszélünk most mint horizont, mint tervezési időszak, ha megnézzük az új erdők karbonelnyelő képességének az alakulását (*Az elnök jelzi az időkeret leteltét.*), akkor azt lehet látni, hogy hatvan év alatt éri el a karbonelnyelő képességének a maximumát, és onnantól kezd folyamatosan elnyelni meg tározni. Még 2050-is gyakorlatilag egy harmincéves ciklus. Tehát mire az új erdők karbonelnyelők lesznek, addigra el fog telni több évtized. Köszönöm szépen a lehetőséget.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Miniszter úr, parancsoljon!

DR. PALKOVICS LÁSZLÓ innovációs és technológiai miniszter: Köszönöm szépen. Katalin, a szíveimből beszélt, amit elmondott, azzal abszolút egyetérték, zalaiként szerintem nem is nagyon tehetnék mást. De ez a kérdés is sokkal összetettebb, mint aminek tűnik. Abban egyetértünk, hogy a biomassza struktúrája nincs jól úgy, ahogy most van, de azért ennek a részleteit kell pontosan megnézni, hogy mit is jelent ez a biomassza. Ma Magyarországon faapríték, ami nem elsődleges, tehát nem a kivágott szálfából darálnak le, és úgy adják el, hanem az egyéb nyesedékből származik, ez 1,9 millió tonna környékén van valahol. Ez a biomassza nem jelenik meg a magyar energiamixben, azért nem jelenik meg, mert ezt pelletálják, és eladják Németországba.

Nem tudjuk felhasználni alapvetően. Tehát a problémát az okozza, hogy nincsenek olyan helyi fűtőművek például, ahol egy falu távfűtését meg tudnánk úgy oldani, hogy lerakunk egy ilyen fagázósító eszközt. 800-1000 fős falunál ez nem egy borzalmas nagy beruházás, mondjuk Zalában a faapríték részét abszolút lehet biztosítani. Tehát valóban azért szerepelnek azok az akciók ebben a tervben, amelyek ebbe az irányba mutatnak. Tehát a biomassza struktúrája, illetve ezeknek a lehetőségeknek a kihasználása egy fontos dolog.

Most van egy pozitív helyzet. A pozitív helyzet az, ami egyébként logikus lett volna, hogy ne vigyük el teherautóval ezt a faaprítékot Németországba, mert sokba kerül. Nem is nagyon lehetne egyébként, ez nem nagyon menne, de miután nem is veszik meg, ezért most aztán ez itt marad. Tehát én azt gondolom, hogy most lehet elkezdni egy értelmezhető, ha ennek minden elemét létrehozzuk, stratégiát.

A másik, amit említett, az erdősítés. Igen, ez valóban így van, tehát az erdőtelepítés, de ha nem telepítünk most erdőt, akkor hatvan év múlva sem lesz semmifajta szén-dioxid-elnyelés. Tehát mondjuk, az egy feltétele annak, hogy az unokáink is valamilyen formában, de ezt a környezetet tudják élvezni.

Abban meg szintén egyetértünk, hogy az a fajta biodiverzitás, ami ma Magyarországot jellemzi, ezt amennyire lehet - itt azért nagyon sok minden történik, például az a fajta éghajlatváltozás, ami bizonyos őshonos fajokat nem nagyon tesz telepíthetővé -, át kell gondolni. Itt az egyik főlián szerepeltek pontosan ezek az ügyek, hogy az erdőtelepítésnek a struktúrája, ami egyébként a kormánynak abszolút szándéka, és majd erről fogunk később beszélni. Jelentősen szeretnénk növelni az erdősített területek arányát, csak nem mindegy, hogy mivel. Száz évvel ezelőtt kocsányos tölgyet, bükköt telepítettünk, ezzel nem lett volna baj, ma ez elképzelhetetlen volna, problémás, tehát meg kell nézni, hogy mit lehet tenni. Nem azt mondom ezzel persze, hogy smaragdfát telepítsünk, mert az nekem se nagyon tetszik, nem egy olyan növény, ami szép lenne, bár a levélfelület az elegendően magas. Tehát én azt gondolom, hogy erről fogunk hosszasan értekezni.

Ami itt fontos, hogy részben a biomassza struktúrája, részben ennek a felhasználása, részben pedig az erdősítés mindkettő olyan stratégiai terület, amiről lesznek szintén komoly akcióink. Köszönöm.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Botár Alexa a Magyar Természetvédők Szövetsége képviselőjében kért szót.

Botár Alexa (Magyar Természetvédők Szövetsége) hozzászólása

BOTÁR ALEXA (Magyar Természetvédők Szövetsége): Köszönöm. Három rövid témakörben, a lakossági lignitfűtés, a palagáz és a közösségi energia témában szólnék hozzá, illetve lenne kérdésem.

Itt elhangzott az erőművi lignitkivezetés. Fontos szempont, hogy a lakosság, ahogy a NEKT-ben is szerepel, körülbelül százezer háztartás érintett a lignitfűtéssel. Van, aki szociális tüzelőként sajnos lignitet kap, és azt kénytelen égetni, van, aki pedig az olcsósága miatt, a hozzáférhetősége miatt fűt ezzel, nagyon sok esetben nem ismerve ennek a borzasztó egészségügyi, környezeti kárait, hatásait.

A korábbi draft NEKT-ben szerepelt még egy ilyen intézkedéstervezet vagy legalábbis egy ilyen utalás arra, hogy 2030-ig a lakossági lignitfűtés is kivezetésre kerülhetne. Sajnos a végleges NEKT-ben ennek nem látom nyomát, tehát milyen olyan szabályozás vagy célkitűzés várható, hogy a lakossági lignitfűtés is kivezetésre kerüljön legkésőbb 2030-ig. Ugye, ez azért érdekes, mert szerepel benne a tiszta tűzifára való átállás, illetve a napenergiával való fűtés elősegítése, csak nem látszik, hogy a kettő hol ér össze, tehát ez a kivezetés hogyan fog megvalósulni, milyen szabályozókkal, milyen ösztönzőkkel számolnak.

A palagáz kapcsán nemcsak a fosszilis importfüggésünket kell csökkenteni a kibocsátáscsökkentés, energiaátmenet érdekében, hanem a hazai fosszilisenergia-felhasználásunkat is. És a palagáznál tervezik a nem konvencionális szénhidrogén-kutatás és -kitermelés ösztönzését, bevallva ugyanakkor, hogy a földtani kockázataik jelentősek. A probléma ott van, hogy úgy tudjuk, hogy ezt ebből a nem konvencionális szénhidrogén-fejlesztési alaptól esetleg támogatnák. Ugye, ez alapvetően

fosszilisenergia-támogatásnak minősül, amit az EU is elvár, hogy kivezessék a tagállamok. Másfelől pedig a földtani kockázatokat az egyáltalán nem csökkenti, ha ilyen áttételi opciót terveznek a NEKT-ben, tehát hogy még elő is segítenék ennek a kutatását, kitermelését. A palagáznak a hagyományos gáznál, sőt hosszú távon a szénhez képest is magasabb az üvegházgázmérlege. Nem beszélve a vízkészletre kifejtett kockázatairól, a metánszivárgás miatti magasabb üvegházgáz-kibocsátásról. Tehát a palagáz abszolút nem felel meg a fosszilis energiafelhasználás csökkentésének és a kibocsátáscsökkentési céloknak.

A harmadik a közösségi energia. Szerepel a közösségi energia, az energiaközösségek bevezetése, viszont azt látjuk, hogy az energiaközösségeknek egy sokkal szűkebb definíciója jelenik meg a NEKT-ben, mint amit az EU „Tiszta energia” csomagja előír. Ezzel kapcsolatban az energiaközösségek megtermelhetnék, tárolhatnák, szolgáltatóként eladhatnák az általuk megtermelt áramot, viszont ehhez képest aggregátorként jelennek meg az energiaközösségek. Illetve az jelenik meg, hogy járásoként lennének kialakítva. Kérdésem, hogy mi alapján jött ki, hogy pont járásoként legyen az egység, tehát milyen megfontolások alapján jött ki ez a járási szint. Illetve hogyan fogják az EU-s jogszabályok átültetését biztosítani a NEKT-ben, hogy valóban ne a szűkebb meghatározás - tehát az energiaközösség valójában sokkal tágabb mind földrajzilag, mind szerepükben is, mint ami most a NEKT-ben szerepel. Köszönöm.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Miniszter úr, parancsoljon!

DR. PALKOVICS LÁSZLÓ innovációs és technológiai miniszter: Államtitkár úr! Megosztottuk egymással.

ELNÖK: Jó. Parancsoljon!

DR. KADERJÁK PÉTER államtitkár (Innovációs és Technológiai Minisztérium): Köszönöm szépen megint csak a lényeges kérdéseket. A vége felől kezdeném, az energiaközösségekkel. Nem tudom, hogy mit írtunk el vagy rontottunk el, de semmiképpen nem volt célunk, hogy leszűkítsük a vonatkozó EU-s rendelet definícióját vagy azt a fajta képét, amit az energiaközösségről az megfogalmaz. És természetesen azon dolgozunk, hogy ezt a villamosenergia-rendeletet, illetve az ahhoz kapcsolódó jogszabályokat implementáljuk. Jelenleg zajlik az a gondolkodás, hogy egy olyan ügyet, mint az energiaközösség, a jövőben hogyan lehet elképzelni. Elég sokféleképpen el lehet képzelni valószínűleg, mindenképpen úgy szeretnénk ezt az implementációt megcsinálni, hogy az tág lehetőséget adjon a fogyasztóknak és a termelőknek, hogy ilyen típusú közösségre lépjenek, és egyébként illeszkedjen a magyar integrált villamosenergia-rendszernek azért a szabályrendszerébe. Tehát gyakorlatilag jelenleg zajlik az a munka, hogy megpróbáljuk a magyar jogszabályi környezetbe átültetni ezt a fogalmat. Úgyhogy, ha egyébként ebben részt kívánnak venni, akkor abszolút nyitottak vagyunk, úgyhogy ebben az ügyben szerintem most van itt az idő, hogy összeálljon ez a kép. Az, hogy miért pont járásoként egy van megjelölve, egy ilyen KPI-ként a célok között, hát egyszerűen csak azt gondoltuk, hogy nem egy járásé, hanem hogy járásoként egy. Tehát, hogy legyen egy előre meghatározott számú, minimális ilyen közösség, amit szeretnénk elérni, hogy létrejön. Csak azt szeretném jelezni, hogy itt ilyen értelemben ez a fajta korlátozó elképzelés nincs meg a részünkről, sőt szeretnénk ezt jól implementálni.

A nem konvencionális gáz kitermelésével kapcsolatban azt szeretném jelezni, hogy Magyarország hagyományosan egy nagy tradíciókkal rendelkező szén-hidrogén-

termelő ország, földgázt, kőolajat hosszú-hosszú évtizedek óta termelünk ki. Egyébként a MOL ma is működtet nem konvencionális kitermelést egy telephelyen, és semmiféle problémát nem érzékelünk ezzel az üggyel kapcsolatban. A készleteink ugyanakkor jelentősek. Tehát, amikor ezt a pontot kifejezetten, és most itt nem a klímavédelemről van szó, hanem az energiapolitikai lábról, tehát amikor kifejezetten energiaellátás-biztonsági szempontból felvetjük, kifejezetten a földgázimport-függőségünk mérséklésének az egyik lehetséges eszközeként, területeként felvetjük, akkor nem gondoljuk, hogy Magyarországból Texas lesz. Csak azt gondoljuk, hogy azokat a készleteket, amelyek Magyarországon azért rendelkezésre állnak, azt a környezetvédelmi szempontok teljes mértékű figyelembevételével ugyan, de nem lehet elhanyagolni, azzal foglalkozni kell.

Ez a nem konvencionális szén-hidrogén-támogatási alap kikerült az előterjesztésből, ebben már igazából nem gondolkodunk. Úgy látjuk, hogy amennyiben azon upstream vállalkozások felől, akik ma ezen a területen aktívak, ebből négy-öt van, ezzel legalábbis valamit kezdeni szeretnének, akkor ezt alaposan meg fogjuk nézni, hogy ez pontosan micsoda, de semmiképpen nem gondoljuk, hogy le kéne venni a napirendről, még egyszer mondom, energiaellátás-biztonsági szempontból döntően.

A lakossági fűtés, lignitfűtés kivezetése tekintetében pedig azt gondoljuk, hogy ez egy valós probléma, ezzel foglalkozni fogunk. Szeretném jelezni, hogy olyan megkeresések is érkeztek most már hozzánk, egyébként legutóbb a Belügyminisztérium részéről, hogy indítsunk pilotprojekteket, hogy a leghátrányosabb helyzetben lévő magyar településeken, tehát még csak nem is a közepes helyzetben lévőknél, hanem a valóban leszakadó településeken hogyan lehet a legkorszerűbb technológiákat alkalmazni a legnagyobb problémák kezelésére. Fűtési megoldások, nem lignit, hanem szeméttel fűtés helyett hogyan lehet napenergiát meg előrefizetős órákat meg ilyeneket alkalmazni. Úgyhogy én azt gondolom, hogy itt lesz egy nagyon izgalmas, hát nem is izgalmasnak nevezném, hanem sokkal inkább fontos kísérlet arra, hogy elkezdjük azt kitalálni, hogy ezzel a problémával mit lehet kezdeni. Mi fontosnak tartjuk, de ez egy félig-meddig azért kísérletezést igénylő terület, hogy mit is tudunk tenni.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Megkérdezem a bizottság tagjaitól, hogy kívánnak-e még hozzászólni, kérdezni. *(Nincs jelentkező.)* Nem, úgy látom.

Mielőtt bezárom az ülést, és megköszönöm miniszter úrnak és kollégáinak a részvételt, bár nem volt megbeszélve, nem tudom, miniszter úr, nem klímaügyben de feltehetek-e egy kérdést. Az önök minisztériumához tartozik a fenntarthatósági kérdéskör is, és hát járnak olyan hírek, hogy talán készül a kormánynak egy fenntarthatósági stratégiája. Igaz, nem igaz, ez hogyan áll? Illetve még megkérdezném azt is, hogy a 2030-ig szóló fenntarthatósági céloknak a magyarországi kezelése vagy feladatai hogyan állnak, és mit tervez a minisztérium. Nem fogom zokon venni, ha miniszter úr nem válaszol, de gondoltam, megragadom az alkalmat, és azt is nyilván meg fogom kérdezni, hogy lesz-e arra mód a jövőben, hogy ezekről a kérdésekről is itt szót váltsunk, beszéljünk a Fenntartható fejlődés bizottság ülésén.

DR. PALKOVICS LÁSZLÓ innovációs és technológiai miniszter: Az újonnan alakult barátságunk tükrében: igen! *(Derűltség.)* Arra a kérdésre a válasz, hogy tervez-e a kormány fenntarthatósági stratégiát: igen. Erre utaltam a bevezető gondolatok között, hogy nem akartuk elveszíteni a mai fókuszot, ami alapvetően a klíma, energetika területére vonatkozik, illetve a következő a körforgásos gazdaság kérdése lesz. Aztán utána ezeket valamilyen formában egy fenntarthatósági stratégiába kívánjuk összefogni, és elnök asszony kérdésére: igen, és akkor is kezdeményezni fogok egy

hasonló meghallgatást. Úgyhogy: igen, igen! Köszönöm. És köszönöm szépen a konstruktív beszélgetést, ezt szeretnénk folytatni. Én azt gondolom, hogy ma jól demonstráltuk azt, hogy ez a klímátörténet egy közös ügyünk, félretettük a politika aspektusait, még a szélérőművet is meg tudtuk beszélni szakmai alapon. Azt gondolom, hogy ez egy fontos dolog volt, úgyhogy ezt folytatnánk az elkövetkező időszakban. Köszönöm szépen mindenkinek a részvételt, a civil szervezeteknek szintén a szakmai hozzáállását ehhez a kérdéshez. Köszönöm.

Az ülés berekesztése

ELNÖK: Köszönöm szépen. És akkor engedjék meg, hogy zárásként megköszönjem még egyszer Palkovics László miniszter úrnak és kollégáinak a mai ülésen való részvételt. Azt gondolom, hogy egy hasznos beszélgetés volt, érdemes ezeket folytatni.

A mai ülést hivatalosan bezárom. Mindenkinek további szép napot és kellemes időtöltést kívánok.

(Az ülés befejezésének időpontja: 13 óra 26 perc)

Schmuck Erzsébet
a bizottság elnöke

Jegyzőkönyvvezetők: Lajtai Szilvia és Podmaniczki Ildikó